

Brüssel, 12. detsember 2018
(OR. en)

15401/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0190(CNS)

JUSTCIV 310

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 14784/18

Komisjoni dok nr: 10767/16

Teema: Ettepanek: nõukogu määrus, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades otsuste tunnustamist ja täitmist, ning rahvusvahelisi lapserööve (uuesti sõnastatud)
- Üldine lähenemisviis

Delegatsioonidele esitatakse lisas eespool nimetatud ettepanekut käsitleva üldise lähenemisviisi tekst, mille JSK nõukogu leppis kokku oma 7. detsembril 2018 toimunud 3661. istungil.

Lisas esitatud tekstis tehtud muudatused ja lisandused võrreldes komisjoni ettepanekuga on näidatud **paksus kirjas** ja väljajäetud kohad on tähistatud sulgudega (...). Joonealustes märkustes esitatud põhjendustes muudatusi ja lisandusi ei näidata.

Ettepanek:

Nõukogu määrus,

mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades otsuste tunnustamist ja täitmist, ning rahvusvahelisi lapserööve
(Recast)

[...]

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste tsiviilasjade¹ suhtes:

- a) abielulahutus, lahusele või abielu kehtetuks tunnistamine;
- b) vanemliku vastutuse tekkimine, teostamine, piiramine või äravõtmine.

¹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Sellise ala loomiseks peab liit muu hulgas piiriülest toimet omavates tsiviilasjades tehtava õigusala koostöö valdkonnas vastu võtma siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikud meetmed. Mõistet „tsiviilasjad“ tuleks vastavalt Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale tõlgendada autonoomselt. Seda mõistet tuleb käsitada autonoomse mõistena, mille tõlgendamisel tuginetakse ühelt poolt käesoleva määruse eesmärkidele ja süsteemile ning teiselt poolt siseriiklike õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele. Tsiviilasja mõistet tuleks seega tõlgendada nii, et see võib hõlmata ka selliseid meetmeid, mis liikmesriigi siseriikliku õiguse alusel võivad kuuluda avaliku õiguse valdkonda. See peaks hõlmama eeskätt kõiki „vanemlikku vastutust“ reguleerivad taotlusi, meetmeid või otsuseid käesoleva määruse tähenduses, vastavalt selle eesmärkidele.“

2. Lõike 1 **punktis b** osutatud küsimused võivad hõlmata eelkõige järgmist:

- a) isikuhoidlusõigus ja suhtlusõigus;
- b) eestkoste, hooldus ja samalaadsed institutsioonid ;
- c) sellise isiku või organi määramine ja ülesanded, kes vastutab lapse isiku või tema vara eest või esindab või abistab last;
- d) lapse paigutamine hooldeasutusse **või perepõhise asendushoolduse võimaldamine**;²
- e) meetmed lapse kaitseks, mis käsitlevad lapse vara haldamist, säilitamist või kasutamist.

² Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Teises liikmesriigis lapsele mis tahes perepõhise asendushoolduse andmine, s.t lapse paigutamine kas ühe või mitme isiku juurde, või lapse paigutamine hooldeasutusse, näiteks orbudekodusse või lastekodusse peaks jääma käesoleva määruse kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui see on sõnaselgelt välja jäetud, näiteks et anda laps lapsendaja hooldada või vanema või mis tahes muu lähisugulase hooldada vastavalt vastuvõtva liikmesriigi kinnitusele. Selle tulemusel tuleks kohaldamisalaga hõlmata ka „paigutamine haridusasutusse“, mille on pärast lapse probleemset käitumist määranud kohus või korraldanud pädev asutus vanemate või lapse nõusolekul või taotlusel. Välja tuleks jätta ainult paigutamine – ükskõik kas hariduslikul või karistuslikul eesmärgil –, mis on määratud või korraldatud pärast lapse sellist tegu, mis oleks karistatav siseriikliku kriminaalõiguse kohaselt, kui selle oleks pannud toime täiskasvanu, sõltumata sellest, kas see oleks konkreetses asjas viinud süüdimõistmiseni.“

2a. Käesoleva määruse peatükke III ja IV kohaldatakse lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise küsimustes, kui see puudutab rohkem kui ühte liikmesriiki, ning need täiendavad rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitlevat 1980. aasta Haagi konventsiooni (edaspidi „1980. aasta Haagi konventsioon“). Käesoleva määruse IV peatükki kohaldatakse otsuste suhtes, millega nõutakse lapse tagasitoomist teise liikmesriiki 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel ning mis kuuluvad täitmisele muus liikmesriigis kui see, kus otsus tehti.³

3. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) põlvnemise tuvastamine või vaidlustamine;
- b) lapsendamisotsused, lapsendamisega seotud ettevalmistavad meetmed või lapsendamise kehtetuks tunnistamine või tühistamine;
- c) lapse nimi ja eesnimed;
- d) emantsipatsioon;
- e) ülalpidamiskohustused;
- f) usaldusomand või pärimine;
- g) laste poolt toime pandud kriminaalkuritegude tulemusel võetud meetmed.⁴

³ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kuigi tagasitoomise menetlus 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel ei ole menetlus vanemliku vastutuse sisulistes küsimustes, peaks otsustele, millega nõutakse lapse tagasitoomist 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel, laienema käesoleva määruse IV peatüki kohane tunnustamine ja täitmine, kui otsused tuleb täita teises liikmesriigis tulenevalt pärast tagasitoomise korraldust toimunud uut lapseröövi. Peale selle tuleks käesoleva määruse teisi peatükke kohaldada jätkuvalt lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise olukordade muude aspektide suhtes, näiteks kohtualluvust käsitlevad sätted seoses lapse harilikuks viibimiskohaks oleva liikmesriigi kohtuga või tunnustamist ja täitmist käsitlevad sätted seoses kõnealuse kohtu poolt tehtud mis tahes otsustega.“

⁴ Vt joonealuses märkuses 2 väljapakutud põhjendust.

Artikkel 2

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(...a) „**(...) kohus**“ – mis tahes liikmesriigi ametiasutus, mis on pädev käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes;

(...)

(...b) „otsus“ – **liikmesriigi kohtu otsus**⁵, sealhulgas dekreet, korraldus või kohtotsus, millega nähakse ette lahutus, lahuselu või **abielu kehtetuks tunnistamine** või **mis käsitleb** vanemlikku vastutust;

IV peatüki kohaldamisel hõlmab „otsus“ järgmist:

- i) **otsus, mis on tehtud liikmesriigis ja millega nõutakse lapse tagasitoomist teise liikmesriiki 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel ning mis kuulub täitmisele muus liikmesriigis kui see, kus otsus tehti;**

⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale tuleks mõistet „kohus“ käsitada laias tähenduses, nii et see hõlmab mitte üksnes kohtulikke funktsioone täitvaid kohtuid, vaid ka haldusasutusi või muid ametiasutusi, nagu notarid, kes teostavad pädevust teatavates abieluasjades või vanemliku vastutuse küsimustes. Kõigi käesolevas määruses kehtestatud määratlusele vastavate kohtute suhtes peaks olema kohaldatavad selles määruses sätestatud kohtualluvuseeskirjad.

Iga kokkulepet, mille kohus on kiitnud heaks pärast asja sisulist arutamist kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega, tunnustama ja täitma justkui „otsust“. Muud kokkulepped, millel on päritoluliikmesriigis siduv õiguslik toime pärast vormilist sekkumist ametiasutuse või mõne muu asutuse poolt, kellest liikmesriik on sel eesmärgil teavitanud komisjoni, peaksid olema täidetavad muudes liikmesriikides kooskõlas ametlikke dokumente ja kokkuleppeid käsitlevate käesoleva määruse konkreetsete sätetega.“

- ii) ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed, mille on kehtestanud kohus, kes on käesoleva määruse kohaselt pädev asja sisuliseks arutamiseks, või vastavalt artikli 25 lõikele 4 kehtestatud meetmed seoses artikliga 14.

IV peatüki kohaldamisel ei hõlma „otsus“ ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, mille on kehtestanud selline kohus ilma kostjat kohale kutsumata, välja arvatud juhul, kui otsus on kostjale kätte toimetatud enne täitmisele pööramist.

b1) „ametlik dokument“ – dokument, mis on mis tahes liikmesriigis ametlikult koostatud või ametliku dokumendina registreeritud käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävates küsimustes ning:

- i) mille allkiri ja sisu on ehtsad; ning
- ii) mille ehtsuse on kindlaks teinud avaliku võimu kandja või muu selleks volitatud⁶ pädev asutus. Liikmesriigid teavitavad nendest ametiasutustest komisjoni kooskõlas artikliga 81;

⁶ Punkti b1 alapunktis ii nimetatud mõistet „volitamine“ tuleb tõlgendada autonoomselt vastavalt „ametliku dokumendi“ määratlusele, mida kasutatakse horisontaalselt muudes ELi õigusaktides (nagu ülalpidamiskohustuste määrus, pärimisasjade määrus või uuestisõnastatud Brüsseli I määrus) ning võttes arvesse käesoleva määruse eesmärki.

- b2) „kokkulepe“ – IV peatüki kohaldamisel dokument, mis ei ole ametlik dokument, mille pooled on sõlminud käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvates küsimustes ning mille on registreerinud ametiasutus,⁷ kellest liikmesriik on sel eesmärgil teavitanud komisjoni vastavalt artiklile 81;**
- (...c) „päritoluliikmesriik“ – liikmesriik, kus on tehtud otsus, kus on ametlikult koostatud või registreeritud ametlik dokument või kus on registreeritud kokkulepe;**
- (...d) „otsuse täitmise liikmesriik“ – liikmesriik, kus taotletakse otsuse, ametliku dokumendi või kokkuleppe täitmisele pööramist;**

⁷ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesolev määrus ei peaks võimaldama erakokkulepete vaba liikumist. Siiski peaks võimaldama selliste kokkulepete liikumist, mis ei ole ei otsused ega ametlikud dokumendid, kuid mille on registreerinud selleks pädev ametiasutus. Sellisteks ametiasutusteks võivad olla kokkuleppeid registreerivad notarid, isegi kui nad tegutsevad vaba elukutse esindajana.“

- (...e) „laps“ – alla 18 aasta vanune isik;⁸
- (...f) „vanemlik vastutus“ – kõik lapse isiku või varaga seotud õigused ja kohustused, mis antakse füüsilisele või juriidilisele isikule otsusega, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal, hõlmates seejuures isikuhooldusõigust ja suhtlusõigust;
- (...g) „vanemliku vastutuse kandja“ – isik, kellel on lapse suhtes vanemlik vastutus;

⁸ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesolevat määrust tuleks kohaldada kõigi kuni 18aastaste laste suhtes nagu vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitlevat 19. oktoobri 1996. aasta Haagi konventsiooni (edaspidi „1996. aasta Haagi konventsioon“), isegi juhtudel, kui neile on nende suhtes kohaldatava õiguse alusel omistatud teovõime, näiteks abielu tulemusel toimunud emantsipatsiooni teel. See peaks vältima kattumist täiskasvanute rahvusvahelist kaitset käsitleva 13. jaanuari 2000. aasta Haagi konventsiooni kohaldamisalaga, mida kohaldatakse üle 18aastaste suhtes, ning hoidma samal ajal ära tühimiku tekkimist nende kahe õigusakti vahel. Kuni 16aastaste laste suhtes tuleks jätkuvalt kohaldada rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooni (edaspidi „1980. aasta Haagi konventsioon“) ja sellest tulenevalt ka käesoleva määruse III peatükki, millega täiendatakse 1980. aasta Haagi konventsiooni kohaldamist liikmesriikide vaheliste suhete suhtes.“

(...h) „isikuhooldusõigus“ – lapse isiku eest hoolitsemisega seotud õigused ja kohustused, eeskätt õigus määrata lapse elukoht;⁹

(...i) „suhtlusõigus“ – suhtlusõigus lapse suhtes, sealhulgas õigus viia laps piiratud ajavahemikuks kohta, mis ei ole tema harilik viibimiskoht;

(...j) „ebaseaduslik äraviimine või kinnipidamine“ – lapse äraviimine või kinnipidamine juhul, kui:

(...i) sellega rikutakse otsusega, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal saadud isikuhooldusõigust liikmesriigi seaduse alusel, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne äraviimist või kinnipidamist; ning

(...ii) seda isikuhooldusõigust teostati tegelikult äraviimise või kinnipidamise ajal üksi või ühiselt või seda oleks teostatud, kui äraviimist või kinnipidamist ei oleks toimunud.

2. Artiklite [3, 6, 10a, 12, 12a, 31/47e, 42/47q, 59, 72 ja 80] kohaldamisel asendab mõiste „alaline elukoht“ mõiste „kodakondsus“ Iirimaa ja Ühendkuningriigi puhul ning sellel on sama tähendus nagu nende liikmesriikide õigussüsteemides.

⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesoleva määruse kohaldamisel loetakse, et isikul on „isikuhooldusõigus“ juhul, kui tulenevalt otsusest, seaduse alusel või õigusliku toimega kokkuleppe põhjal selle liikmesriigi õiguse alusel, kus on lapse harilik viibimiskoht, ei saa vanemliku vastutuse kandja ilma kõnealuse isiku nõusolekuta otsustada lapse elukohta, sõltumata siseriikliku õiguse kohastest tingimustest. Osades õigussüsteemides, kus kasutatakse mõisteid „isikuhooldus“ ja „suhtlusõigus“, võib isikuhooldusõigusega lapsevanemal tegelikkuses olla suur vastutus selliste last puudutavate otsuste tegemisel, mis lähevad kaugemale pelgast suhtlusõigusest.“

II PEATÜKK
KOHTUALLUVUS ABIELUASJADES
JA VANEMLIKU VASTUTUSE KÜSIMUSTES

1. JAGU

ABIELULAHUTUS, LAHUSELU JA ABIELU KEHTETUKS TUNNISTAMINE

Artikkel 3

Üldine kohtualluvus

(...) Abielulahutuse, lahuselu ja abielu kehtetuks tunnistamisega seotud asjad on selle liikmesriigi (...) **kohtu** alluvuses:

a) kelle territooriumil:

- i) on abikaasade harilik viibimiskoht,
- ii) oli abikaasade viimane harilik viibimiskoht, kui üks neist veel elab seal,
- iii) on kostja harilik viibimiskoht,
- iv) on ühistaotluse puhul ühe abikaasa harilik viibimiskoht,
- v) on hageja harilik viibimiskoht, kui ta on seal elanud vähemalt aasta vahetult enne taotluse esitamist, või
- vi) on hageja harilik viibimiskoht, kui ta on seal elanud vähemalt kuus kuud vahetult enne taotluse esitamist ja kui ta on kõnealuse liikmesriigi kodanik; **või**

b) kelle kodanikud mõlemad abikaasad on.

(...)

Artikkel 4

Vastustamine

Vastustamise menetlemine on selle (...) **kohtu** alluvuses, kus on pooleli menetlus artikli 3 põhjal, kui vastuhagi kuulub käesoleva määruse kohaldamisalasse.

Artikkel 5

Lahuselu muutmine abielulahutuseks

Ilma et see piiraks artikli 3 kohaldamist, on see liikmesriigi (...) **kohus**, kes on teinud lahuseluotsuse, pädev muutma seda otsust abielulahutuseks, kui kõnealuse liikmesriigi õigusaktid seda ette näevad.

Artikkel 6

Kohtualluvus muudel juhtudel

1. **Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist**, kui liikmesriigi ükski (...) **kohus** ei ole artiklite 3, 4 ja 5 kohaselt pädev, määratakse kohtualluvus igas liikmesriigis kindlaks selle (...) riigi õigusaktide alusel.

2. Abikaasat:

- a) kelle harilik viibimiskoht asub liikmesriigi territooriumil; või
- b) kes on liikmesriigi kodanik,

võib teises liikmesriigis kohtusse kaevata üksnes kooskõlas artiklitega 3, 4 ja 5.

3. Liikmesriigi kodanik, kelle harilik viibimiskoht on teise liikmesriigi territooriumil, võib sellise kostja suhtes, kelle harilik viibimiskoht ei ole liikmesriigis ja kes ei ole liikmesriigi kodanik, tugineda oma hariliku viibimiskohta riigis kohaldatavatele kohtualluvuseeskirjadele samamoodi kui selle riigi kodanikud.

2. JAGU
VANEMLIK VASTUTUS

Artikkel 7

Üldine kohtualluvus

1. Liikmesriigi (...) **kohtutel** on vanemliku vastutuse asjus pädevus lapse suhtes, kelle harilik viibimiskoht on **hagi esitamise ajal** selles liikmesriigis.

2. Lõiget 1 kohaldatakse, kui artiklitest 8–10a ei tulene teisiti.

Artikkel 8

Suhtlusõigusega seotud jätkuv kohtualluvus

1. Kui laps kolib seaduslikult ühest liikmesriigist teise ja saab seal uue hariliku viibimiskohta, säilitavad lapse varasema hariliku viibimiskoha riigi (...) **kohtud erandina artiklist 7** pädevuse kolme kuu jooksul pärast kolimist, et muuta kõnealuses liikmesriigis enne lapse kolimist tehtud otsust suhtlusõiguse kohta, kui selle isiku harilik viibimiskoht, kellele on vastavalt otsusele antud suhtlusõigus, on jätkuvalt lapse varasema hariliku viibimiskoha liikmesriigis.

2. Lõiget 1 ei kohaldata juhul, kui lõikes 1 nimetatud suhtlusõiguse kasutaja on tunnustanud lapse uue hariliku viibimiskoha liikmesriigi (...) **kohtute** pädevust, osaledes sealsete (...) **kohtute** menetlustes nende pädevust vaidlustamata.

Artikkel 9

Kohtualluvus lapse **ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise** korral¹⁰

Ilma et see piiraks artikli 10a kohaldamist, säilitavad lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise korral selle liikmesriigi (...) **kohtud**, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne äraviimist või kinnipidamist, oma pädevuse, kuni laps on saanud hariliku viibimiskoha teises liikmesriigis ja:

- a) iga isik, institutsioon või muu organ, kellel on isikuhooldusõigus, on nõustunud äraviimise või kinnipidamisega; või
- b) laps on elanud kõnealuses teises liikmesriigis vähemalt ühe aasta pärast seda, kui isik, institutsioon või muu organ, kellel on isikuhooldusõigus, on saanud või peaks olema saanud teada lapse asukoha ning laps on oma uues keskkonnas kohanenud ja vähemalt üks järgmistest tingimustest on täidetud:
 - i) ühe aasta jooksul pärast seda, kui isikuhooldusõiguse teostaja on saanud või peaks olema saanud teada lapse asukoha, ei ole esitatud tagasitoomise taotlust pädevatele asutustele liikmesriigis, kuhu laps on ära viidud või kus teda kinni peetakse;

¹⁰ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Ilma et see piiraks võimalikku kohtu valikut käesoleva määruse alusel, tuleks lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise korral säilitada lapse harilikuks viibimiskohaks oleva liikmesriigi kohtute pädevus seni, kuni uus harilik viibimiskoht teises liikmesriigis on kindlaks tehtud ja teatavad konkreetset tingimused on täidetud. Koondatud pädevusega liikmesriigid peaksid kaaluma, kas võimaldada kohtul, kellele on esitatud lapse tagasitoomise taotlus 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel, teostada poolte vahel käesoleva määruse alusel kokkulepitud või tunnustatud pädevust ka vanemliku vastutuse küsimustes, kui pooltevahelisele kokkuleppele jõuti nimetatud tagasitoomismenetluse käigus. Sellised kokkulepped peaksid hõlmama nii kokkuleppeid lapse tagasitoomise kui ka mittetagasitoomise kohta. Kui lepitakse kokku lapse mittetagasitoomises, peaks laps jääma liikmesriiki, kus on tema uus harilik viibimiskoht, ning kohtualluvus seal tulevikus toimuvaks isikuhooldusõigusega seotud menetluseks tuleks määrata kindlaks lapse uue hariliku viibimiskoha põhjal.“

- ii) isikuhooldusõiguse teostaja esitatud tagasitoomistaotlus on tühistatud ja punktis i) sätestatud ajavahemiku jooksul ei ole esitatud uut taotlust;
- iii) isikuhooldusõiguse teostaja esitatud tagasitoomistaotlus lükati **liikmesriigi kohtu** poolt tagasi muudel alustel kui 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 **esimese lõigu punktis b või artikli 13 teises lõigus** esitatud alused **ning otsuse kohta ei saa enam esitada tavalist edasikaebust**;
- iv) kohtusse (...) **ei ole vastavalt artikli 26a lõigetele 3 ja 5 pöördutud** liikmesriigis, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist harilikult viibis;
- v) selle liikmesriigi (...) **kohtutes**, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, on tehtud **isikuhooldusõigust** käsitlev otsus, mis ei hõlma lapse tagasitoomist.

Artikkel 10a

Kohtu valik¹¹¹²¹³

¹¹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Ülalpidamiskohustused jäetakse käesoleva määruse kohaldamisalast välja, sest neid kohustusi käsitleb juba nõukogu määrus (EÜ) nr 4/2009. Lisaks kohtutele kohas, kus on kostja või võlausaldaja harilik viibimiskoht, peaks kohtutel, millel on pädevus vastavalt käesolevale määrusele abieluasjades, olema üldiselt pädevus teha otsuseid kaasneva abikaasa ülalpidamise kohustuse või abielujärgse ülalpidamiskohustuse küsimuses kõnealuse määruse artikli 3 punkti c alusel. Kohtutel, millel on pädevus vastavalt käesolevale määrusele vanemliku vastutuse küsimustes, peaks olema üldiselt pädevus teha otsuseid kaasneva lapse ülalpidamise kohustuse küsimuses kõnealuse määruse artikli 3 punkti d alusel.“

¹² Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesolevas määruses sätestatud konkreetsetel tingimustel võib pädevus vanemliku vastutusega seotud asjade puhul kuuluda liikmesriigile, kus vanematel on pooleli lahutuse või lahusele menetlus või abielu kehtetuks tunnistamise menetlus, või liikmesriigile, millega lapsel on oluline side ning milles pooled on kas eelnevalt ja hiljemalt kohtusse pöördumise ajal kokku leppinud või mille pädevust nad on sõnaselgelt tunnistanud menetluse jooksul, kui kõnealuse liikmesriigi õigusaktid seda ette näevad, isegi kui lapse harilik viibimiskoht ei asu selles liikmesriigis, tingimusel et selle pädevuse teostamine on lapse parimates huvides.

Vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale tuleks iga muud isikut kui lapse vanemad, kes kooskõlas siseriikliku õigusega osaleb vanemate alustatud menetluses, käsitada menetluse poolena käesoleva määruse kohaldamise eesmärgil, ning seetõttu peaks selle poole poolt pärast kohtusse pöördumise kuupäeva avaldatud vastuseis asjasse puutuva lapse vanemate poolt valitud kohtualluvusele välistama lepingulise kohtualluvuse tunnistamise menetluse kõigi poole poolt sellel kuupäeval.“

¹³ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Enne oma pädevuse teostamist kohtualluvuse kokkuleppe või tunnistamise alusel peaks kohus hindama, kas see kokkulepe või tunnistamine põhines asjaomaste poole teadlikul ja vabal valikul ega tulenenud ühe poole poolt teise poole olukorra või nõrgema positsiooni ärakasutamisest. Kohtualluvuse tunnistamine menetluse käigus tuleks registreerida kohtu poolt kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega.“

(...)

1. Liikmesriigi kohtutel on seoses vanemliku vastutusega pädevus juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

- a) lapsel on oluline side selle liikmesriigiga, eeskätt seetõttu, et **vähemalt** üks vanemliku vastutuse kandjatest viibib harilikult selles liikmesriigis, et selles liikmesriigis oli **lapse varasem harilik viibimiskoht või** et laps on selle liikmesriigi kodanik; (...)
- b) (...) **pooled ning mis tahes muud vanemliku vastutuse kandjad:**
 - i) **on leppinud pädevuses vabalt kokku** hiljemalt kohtusse pöördumise ajal; või (...)
 - ii) **on sõnaselgelt tunnistanud pädevust nende menetluste käigus ning kohus on taganud, et kõiki pooli on teavitatud nende õigusest pädevust mitte tunnistada;** ning
- c) pädevuse **teostamine** on lapse parimates huvides.

1a. Lõike 1 punktis b osutatud kohtualluvuse kokkulepe sõlmitakse kirjalikult ja dateeritakse ning sellele kirjutavad alla asjaomased pooled või selle registreerib kohus kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega. Elektroonilisel teel edastatud kokkulepe, mida on võimalik alaliselt säilitada, võrdsustatakse kirjalikult vormistatuga. Isikud, kellest saavad menetluse pooled pärast kohtusse pöördumist, võivad anda oma nõusoleku pärast kohtusse pöördumist. Nende vastuseisu puudumist käsitatakse vaikiva nõusolekuna.

2. **Kui pooled ei lepi kokku teisiti, lakkab lõikega 1 ette nähtud kohtualluvus niipea, kui:**
- a) **nendes menetlustes tehtud otsuse kohta ei saa enam esitada tavalist edasikaebust; või**
 - b) **menetlused on lõppenud mõnel muul põhjusel.**

(...)

3. **Lõike 1 punkti b alapunkti ii kohaselt antud pädevus on ainupädevus.**

Artikkel 11

Lapse kohalviibimisel põhinev kohtualluvus¹⁴

1. Kui lapse harilikku viibimiskohta ei saa kindlaks teha ja kohtualluvust määrata artikli 10a alusel, on pädevad selle liikmesriigi (...) **kohtud**, kus laps viibib.
2. Kohtualluvust lõike 1 alusel kohaldatakse samuti lapspagulaste või rahvusvaheliselt ümber asustatud laste suhtes nende **hariliku viibimiskoha liikmesriigis** toimuvate rahutuste tõttu.

¹⁴ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kui lapse harilikku viibimiskohta ei saa kindlaks teha ja kohtualluvust ei saa määrata ka kohtualluvuse kokkuleppe alusel, peaks olema pädevad selle liikmesriigi kohtud, kus laps viibib. Kohalviibimise sätet tuleks kohaldada samuti lapspagulaste või rahvusvaheliselt ümber asustatud laste suhtes nende hariliku viibimiskoha liikmesriigis toimuvate rahutuste tõttu. Käesoleva määruse kohaldamisel koostoimes 1996. aasta Haagi konventsiooni artikli 52 teise lõiguga tuleks seda kohtualluvuse sätet kohaldada üksnes laste suhtes, kelle harilik viibimiskoht asus liikmesriigis enne ümberasustamist. Kui lapse harilik viibimiskoht enne ümberasustamist oli kolmandas riigis, tuleks kohaldada 1996. aasta Haagi konventsiooni kohtualluvuse sätet lapspagulaste ja rahvusvaheliselt ümberasustatud laste kohta.“

Artikkel (...) 12

Pädevuse üleandmine teise liikmesriigi kohtule¹⁵

1. **Erandlikel asjaoludel võib** liikmesriigi **kohus**, kelle pädevuses on asja sisuline arutamine, **ühe poole taotluse alusel või omal algatusel**, kui ta leiab, et sellise teise liikmesriigi (...) **kohtul**, millega lapsel on eriline side, oleks lapse parimate huvide **hindamiseks konkreetses asjas** paremad võimalused, peatada kõnealuse menetluse või mõne selle **konkreetses** osa ning:

- a) **kehtestada ühele või enamale poolele tähtaja** kõnealuse teise liikmesriigi **kohtu teavitamiseks pooleliolevast menetlusest ja pädevuse üleandmise võimalusest ning esitada kõnealusele kohtule taotluse; või**
- b) taotleda, et teise liikmesriigi (...) **kohus** saaks pädevuse vastavalt lõikele 2.

(...)

¹⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Erandlikel asjaoludel ei saa lapse hariliku viibimiskoha liikmesriigi kohus olla juhtumi käsitlemisel kõige asjakohasemaks kohtuks. Pädev kohus peaks saama erandina ja teatavatel tingimustel anda – kuid ilma sellise kohustuseta – oma pädevuse konkreetses asjas üle teise liikmesriigi kohtule, kui sellel kohtul on lapse parimate huvide hindamiseks konkreetses asjas paremad võimalused. Vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale peaks liikmesriigi kohus andma pädevuse vanemliku vastutuse küsimustes üle üksnes sellise teise liikmesriigi kohtule, millega on lapsel „eriline side“, mille määravad elemendid on ammendaval viisil loetletud käesolevas määruses.

Pädev kohus peaks esitama taotluse teise liikmesriigi kohtule üksnes siis, kui tema varasem otsus menetlus peatada ja esitada taotlus pädevuse üleandmiseks on muutunud lõplikuks, kui selline otsus on siseriikliku õiguse alusel kohaldatav.“

2. Juhul, kui see on juhtumi konkreetsete asjaolude tõttu lapse parimates huvides, võib teise liikmesriigi kohus võtta pädevuse kuue nädala jooksul pärast:

- a) tema poole pöördumist vastavalt lõike 1 punktile a; või
- b) taotluse kättesaamist vastavalt lõike 1 punktile b.

Kohus, kelle poole pöörduetakse hiljem või kellele esitatakse taotlus pädevuse võtmiseks, teavitab sellest viivitamata kohut, kelle poole pöörduiti esimesena. Pädevuse võtmise korral loobub kohus, kuhu esimesena pöörduiti, pädevusest.

3. Kui kohus, kelle poole pöörduiti esimesena, ei ole saanud kinnitust teise liikmesriigi kohtu poolt pädevuse võtmise kohta seitsme nädala jooksul pärast:

- a) selle tähtaja möödumist, mis kehtestati poolte jaoks teise liikmesriigi kohtule taotluse esitamiseks vastavalt lõike 1 punktile a; või
- b) kohtu poolt taotluse kättesaamist vastavalt lõike 1 punktile b;

jätkab ta oma pädevuse teostamist.

4. Lapsel loetakse olevat lõikes 1 viidatud eriline side liikmesriigiga, kui see liikmesriik:

- a) on saanud lapse harilikuks viibimiskohaks pärast lõikes 1 nimetatud (...) **kohtusse** pöördumist;
- b) on lapse varasem harilik viibimiskoht; (...)
- c) on lapsele kodakondsuse (...) andnud **riik**; (...)
- d) on vanemliku vastutuse kandja harilik viibimiskoht; või
- e) on koht, kus asub lapse vara ning kui kohtuasi käsitleb lapse kaitseks võetavaid meetmeid, mis on seotud tema vara haldamise, säilitamise või käsutamisega.

5. Kui kohtu ainupädevus on tehtud kindlaks artikli 10a alusel, ei saa kõnealune kohus pädevust teise liikmesriigi kohtule üle anda.

Artikkel 12a

Pädevust mitteomava liikmesriigi kohtu taotlus pädevuse üleandmiseks¹⁶

1. Kui liikmesriigi kohus, kellel ei ole pädevust käesoleva määruse alusel, kuid millega lapsel on eriline side vastavalt artikli 12 lõikele 4, leiab erandlikel asjaoludel, et tal on lapse parimate huvide hindamiseks konkreetses asjas paremad võimalused, võib ta taotleda lapse hariliku viibimiskoha liikmesriigi kohtult pädevuse üleandmist, ilma et see piiraks artikli 9 kohaldamist.

2. Juhul kui see on asja konkreetsete asjaolude tõttu lapse parimates huvides, võib taotluse saanud kohus nõustuda oma pädevuse üleandmisega kuue nädala jooksul pärast taotluse kättesaamist ning teavitab sellest viivitamata taotluse esitanud kohut. Taotluse esitanud kohus võib teostada pädevust üksnes siis, kui taotlus rahuldati nimetatud aja jooksul.

¹⁶ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Samuti peaks selle liikmesriigi kohus, kellel ei ole pädevust käesoleva määruse alusel, kuid kellel on lapsega eriline side vastavalt käesolevale määrusele, erandlikel asjaoludel ja konkreetses asjas lapse parimaid huviseid arvesse võttes saama taotleda lapse hariliku viibimiskoha liikmesriigi pädevalt kohtult pädevuse üleandmist. See ei peaks siiski olema lubatud lapse ebaseadusliku äraviimise või kinnipidamise korral. Selle pädeva kohtu kindlaksmääramine peaks toimuma taotluse saanud liikmesriigi õiguse kohaselt.

Pädevuse üleandmisel, mida on taotlenud kas oma pädevust üle anda sooviv kohus või pädevust saada sooviv kohus, peaks olema mõju üksnes konkreetses asjas, mille puhul pädevus üle antakse. Kui menetlus, mille jaoks pädevuse üleandmist taotleti ja see üle anti, on lõpetatud, ei tohiks pädevuse üleandmisel olla mingit mõju tulevaste menetluste jaoks.“

Artikkel 13

Kohtualluvus muudel juhtudel

Kui liikmesriigi ükski (...) **kohus** ei ole artiklite 7–11 kohaselt pädev, määratakse pädevus igas liikmesriigis kindlaks selle liikmesriigi õigusaktide alusel.¹⁷

Artikkel (...) 14

Kiireloomulistel juhtudel võetavad ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed¹⁸

¹⁷ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Mõiste „selle liikmesriigi õigusaktid“ peaks hõlmama kõnealuses liikmesriigis kehtivaid rahvusvahelisi õigusakte.“

¹⁸ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesolev määrus ei tohiks takistada liikmesriigi kohtutel, kelle pädevuses ei ole asja sisuline arutamine, kiireloomulistel juhtudel võtmast ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid kõnealuses liikmesriigis paikneva lapse isiku või vara suhtes. Neid meetmeid ei tohiks käesoleva määruse alusel tunnustada ega täitmisele pöörata üheski teises liikmesriigis, välja arvatud meetmed, mis võetakse 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktis b osutatud riski minimeerimiseks.

Kõnealuse riski minimeerimiseks võetud meetmed peaksid jääma kehtima seni, kuni lapse hariliku viibimiskoha liikmesriigi kohus on võtnud meetmeid, mida ta peab asjakohaseks.

Niivõrd kui lapse parimate huvide kaitse seda nõuab, peaks kohus teavitama võetud meetmetest otse või keskasutuste kaudu selle liikmesriigi kohut, kelle pädevuses on käesoleva määrusega seotud asja sisuline arutamine. Suutmatust sellist teavet esitada ei peaks siiski olema meetme mittetunnustamise põhjuseks.

Kohus, mille pädevuses on ainult ajutiste meetmete, sealhulgas kaitsemeetmete kehtestamine, peaks asja sisulist arutamist käsitleva taotluse esitamise korral teatama omal algatusel, et tal puudub selleks pädevus.“

1. Kiireloomulistel juhtudel, **isegi kui teise liikmesriigi (...) kohtul on pädevus asja sisuliseks arutamiseks**, on liikmesriigi (...) **kohtud** pädevad võtma ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, mis **võivad olla kättesaadavad kõnealuse liikmesriigi õiguse alusel**:

a) lapse suhtes, kes viibib kõnealuses liikmesriigis; või

b) lapse vara suhtes, mis asub kõnealuses liikmesriigis.

2. Niivõrd kui lapse parimate huvide kaitse seda nõuab, teavitab neid meetmeid võtnud (...) **kohus viivitamata** kas otse **vastavalt artiklile 67a** või vastavalt artiklile 60 määratud keskasutuste kaudu selle liikmesriigi **kohut või pädevat** asutust, kellel on pädevus **käesoleva määruse artikli 7 alusel, või asjakohasel juhul mis tahes selle liikmesriigi kohut, kelle pädevuses** on käesoleva määruse alusel asja sisuline arutamine.

3. Lõike 1 alusel võetud meetmete kohaldamine lõpetatakse kohe, kui liikmesriigi (...) **kohus**, kelle pädevuses on vastavalt käesolevale määrusele asja sisuline arutamine, on võtnud meetmed, mida ta sobivaks peab.

Asjakohasel juhul võib see kohus oma otsusest teavitada kas otse vastavalt artiklile 67a või vastavalt artiklile 60 määratud keskasutuste kaudu ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid võtvat kohut.

Artikkel 16

Muud küsimused¹⁹

1. Kui liikmesriigi (...) **kohtus käesoleva määruse kohaldamisalasse mittekuulvas küsimuses** toimuva menetluse tulemus sõltub **vanemliku vastutusega seotud** kõrvalise küsimuse lahendamisest, võib **kõnealuse liikmesriigi kohus** selle küsimuse **neid menetlusi silmas pidades lahendada, isegi kui tal ei ole pädevust käesoleva määruse alusel.**
2. **Igal sellisel lõike 1 kohasel küsimuse lahendamisel on mõju üksnes menetluses, mille käigus see tehti.**

¹⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Juhul kui käesoleva määruse alusel pädevust mitteomava liikmesriigi kohtus toimuva menetluse tulemus sõltub mõnest käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävast kõrvalisest küsimusest, ei tohiks käesolev määrus piirata kõnealuse liikmesriigi kohtutel nimetatud küsimusele vastamast. Seetõttu, kui menetlus käsitleb näiteks pärimisvaidlust, millesse laps on hõlmatud, ning kõnealuses menetluses tuleb määrata isik, kes on lapse eestkostja selles menetluses, peab pärimisvaidluses pädevust omaval liikmesriigil olema õigus määrata tema arutada oleva poolelioleva menetluse jaoks eestkostja, sõltumata sellest, kas käesoleva määruse alusel kuuluvad vanemliku vastutuse asjad tema pädevusse või mitte. Igal sellisel otsusel peaks olema mõju ainult menetluses, millega seoses see tehti.

Kui liikmesriigi kohtus pärimisasjas lapse nimel tehtud või tehtava õigusliku toimingu kehtivuse jaoks on nõutav kohtu luba või heakskiit, peaks kõnealune liikmesriik saama otsustada, kas lubada sellist õiguslikku toimingut või see heaks kiita, isegi kui tal ei ole pädevust käesoleva määruse alusel. Mõiste „õiguslik toiming“ peaks hõlmama näiteks pärandi vastuvõtmist või tagasilükkamist või pooltevahelist kokkulepet pärandi jagamise kohta.“

3. Kui liikmesriigi kohtus pärimisasjas lapse nimel tehtud või tehtava õigusliku toimingu kehtivuse jaoks on nõutav kohtu luba või heakskiit, võib kõnealuse liikmesriigi kohus otsustada, kas lubada sellist õiguslikku toimingut või see heaks kiita, isegi kui tal ei ole pädevust käesoleva määruse alusel.

4. Kohaldatakse vastavalt artikli 14 lõiget 2.

3. JAGU

ÜHISSÄTTED

Artikkel 15

Kohtusse pöördumine²⁰

²⁰ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesolevas määruses määratakse kindlaks, millal loetakse toimunuks kohtusse pöördumine käesoleva määruse kohaldamise eesmärgil. Pidades silmas, et praegu kasutatakse liikmesriikides kahte erinevat süsteemi, millega nõutakse kas esimesena menetluse algatamist käsitleva dokumendi kostjale kätte toimetamist või siis selle esitamist kõigepealt kohtule, peaks piisama, et esimene etapp on siseriikliku õiguse alusel toimunud, tingimusel et hageja ei ole seejärel jätnud siseriikliku õiguse alusel astumata samme teise etapi toimumiseks.

Võttes arvesse vahendamise ja muude alternatiivsete vaidluste lahendamise võimaluste üha suurenevat tähtsust, sealhulgas kohtumenetluse käigus, tuleks vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale samuti lugeda kohtusse pöördumine toimunuks ajal, mil menetluse algatamist käsitlev dokument või samaväärne dokument esitatakse kohtule juhul, kui menetlus on vahepeal menetluse algatanud hageja taotlusel rahumeelse lahenduse leidmise eesmärgil peatatud, ilma et menetluse algatamist käsitlevat dokumenti oleks kostjale veel kätte toimetatud ja ilma et kõnealune pool oleks menetlusest teadnud või menetluses mingil viisil osalenud, juhul kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, et teavitada kostjat hagist.

Vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale tuleks menetluses olevate kohtuasjade puhul kuupäeva, mil siseriiklikus lepituskomisjonis algatati kohustuslik lepitusmenetlus, käsitada kuupäevana, mil kohtusse pöördumine loetakse toimunuks.“

Kohtusse pöördumine loetakse toimunuks:

- a) kui kohtule on esitatud menetluste algatamist käsitlev või samaväärne dokument, juhul kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, et teavitada kostjat hagist;
- b) kui dokument tuli enne kohtule esitamist kätte toimetada, siis hetkel, mil kätteandmiseks kohustatud asutus selle kätte sai, juhul, kui hageja ei ole seejärel jätnud astumata samme, mis on dokumendi kohtule esitamiseks ette nähtud; või
- c) **kui kohus algatab menetluse omal algatusel, siis ajal, mil kohus teeb otsuse algatada menetlus, või juhul, kui sellist otsust ei nõuta, siis ajal, mil asi kohtus registreeritakse.**

Artikkel 17

Pädevuse kontrollimine²¹

Kui liikmesriigi (...) **kohtu** poole on pöördutud **asjas, mille sisuline arutamine** ei ole käesoleva määruse kohaselt tema pädevuses ning mille **sisuline arutamine** on selle määruse põhjal mõne teise liikmesriigi (...) **kohtu** pädevuses, teatab ta omal algatusel, et tal ei ole selles asjas pädevust.

²¹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Liikmesriigi kohus, kelle poole on pöördutud asjas, mille sisuline arutamine ei ole käesoleva määruse kohaselt tema pädevuses ning mille sisuline arutamine on käesoleva põhjal mõne teise liikmesriigi kohtu pädevuses, peaks teatama omal algatusel, et tal ei ole selles asjas pädevust. See kohus peaks siiski saama taotleda pädevuse üleandmist käesoleva määruse alusel, kuid ilma et tal oleks sellist kohustust.“

Artikkel 18

Vastuvõetavuse kontrollimine

1. Kui kostja, kelle harilik viibimiskoht ei ole liikmesriigis, kus menetlus algatati, ei ilmu kohtusse, peatab pädev kohus menetluse nii kauaks, kuni on tõestatud, et kostjal on olnud võimalus menetluse algatamist käsitlev või samaväärne dokument kätte saada küllalt aegsasti, et ta oleks saanud end kaitsta, või on tõestatud, et selleks on võetud kõik vajalikud meetmed.
2. Kui menetluse algatamist käsitlev dokument või samaväärne dokument tuli vastavalt sellele määrusele edastada ühest liikmesriigist teise, kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 asemel määruse (EÜ) nr 1393/2007 artiklit 19.
3. Kui menetluse algatamist käsitlev või samaväärne dokument tuli tsiviil- ja kaubandusajade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide välisriikides kätteandmist käsitleva 15. novembri 1965. aasta Haagi konventsiooni kohaselt toimetada välismaale ning kui määrust (EÜ) nr 1393/2007 ei saa kohaldada, kohaldatakse nimetatud konventsiooni artiklit 15.

Artikkel 19

Menetluses olev kohtuasi ja sellega seotud menetlused²²

1. Kui erinevate liikmesriikide (...) **kohtutes algatatakse** ühtede ja samade asjaosaliste vaheline lahutus-, lahuse- või vanemliku vastutuse menetlus, peatab (...) **kohus**, kelle poole pööratakse hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle (...) **kohtu** pädevus, kelle poole pööruti esimesena.

2. Kui erinevate liikmesriikide (...) **kohtutes algatatakse** ühe ja sama lapse suhtes ühel ja samal alusel vanemlikku vastutust käsitlev menetlus, peatab (...) **kohus**, kelle poole pööruti hiljem, menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle (...) **kohtu** pädevus, kelle poole pööruti esimesena. **Seda sätet ei kohaldata, kui ühe kohtu pädevus põhineb ainult artiklil 14.**

3. Kui on kindlaks tehtud selle (...) **kohtu** pädevus, kelle poole pööruti esimesena, loobub (...) **kohus**, kelle poole pööruti hiljem, pädevusest esimese (...) **kohtu** kasuks.

Sel juhul võib pool, kes **algatas** menetluse (...) **kohtus**, kelle poole pööruti hiljem, algatada menetluse (...) **kohtus**, kelle poole pööruti esimesena.

4. Kui pööratakse liikmesriigi kohtusse, kellele artiklis 10a osutatud kohtualluvuse tunnistamisega on antud ainupädevus, peatavad kõik ülejäänud liikmesriikide kohtud menetluse seni, kuni kohus, kuhu pööruti kohtualluvuse tunnistamise alusel, teatab, et tal puudub pädevus kohtualluvuse tunnistamise kohaselt.

5. Juhul ja niivõrd kui kohus, kelle pädevust on tunnistatud, on teinud kindlaks ainupädevuse olemasolu kohtualluvuse tunnistamise kohaselt, loobuvad ülejäänud liikmesriikide kohtud pädevusest selle kohtu kasuks.

²² Vt joonealuses märkuses 20 väljapakutud põhjendust.

Artikkel 20

Lapse õigus oma arvamust avaldada²³

1. Käesoleva peatüki 2. jao alusel pädevust teostades **annavad liikmesriigi (...) kohtud kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega**²⁴ lapsele, kes on suuteline seisukohti omama, tegeliku ja tõhusa võimaluse oma arvamust **kas otse või esindaja või asjakohase organi vahendusel** avaldada.
2. **Kui kohus annab kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega lapsele võimaluse avaldada vastavalt käesolevale artiklile oma arvamust, kaalub kohus lapse arvamust nõuetekohaselt, võttes arvesse tema vanust ja küpsust.**

²³ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesoleva määruse kohastes vanemliku vastutuse küsimust käsitlevates menetlustes ning 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel läbiviidavates tagasitoomise menetlustes tuleks anda üldise põhimõttena lapsele, keda menetlus puudutab ja kes on suuteline kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga seisukohti omama, tegelik ja tõhus võimalus oma arvamust avaldada, ning lapse parimaid huve hinnates tuleks neid arvamusi asjakohaselt arvesse võtta. Lapse võimalusel avaldada vabalt oma arvamust vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 24 ning ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikli 12 valguses on oluline roll käesoleva määruse kohaldamises. Määrus peaks siiski küsimuse, kes lapse ära kuulab ja kuidas laps ära kuulatakse, jätma otsustada liikmesriikide siseriiklike õigusaktide ja menetluste kohaselt. Sellest tulenevalt ei ole käesolev määrus kavandatud sätestama, kas lapse peaks ära kuulama kohtunik ise või erikoolitusega ekspert, kes esitab hiljem kohtule aruande, või kas laps tuleks ära kuulata kohtusaalis või kuskil mujal või muul viisil. Lisaks, kuigi lapsele jääb õigus saada ära kuulatud, ei ole lapse ärakuulamine absoluutne kohustus, vaid seda tuleb hinnata, võttes arvesse lapse parimaid huvisid, näiteks juhtudel, kui pooled jõuavad kokkuleppele.“

²⁴ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

III PEATÜKK

RAHVUSVAHELINE LAPSERÖÖV²⁵

Artikkel 21

Lapse tagasitoomine 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel

Kui isik, institutsioon või muu organ, kes väidab, et isikuhooldusõigust on rikutud, taotleb liikmesriigi kohtult **kas otse või keskasutuse kaudu** lahendi tegemist **1980. aasta** Haagi konventsiooni (...) alusel, et saavutada **alla 16aastase** lapse tagasitoomine, kes on ebaseaduslikult ära viidud või kinni peetud liikmesriigis, mis ei ole see liikmesriik, kus laps vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist harilikult viibis, kohaldatakse artikleid **21a–26 ja VI peatükki ning need täiendavad 1980. aasta Haagi konventsiooni.**

²⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Selleks et viia tagasitoomise menetlus 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel lõpule nii kiiresti kui võimalik, peaksid liikmesriigid kooskõlas oma siseriikliku kohtusüsteemiga kaaluma nende menetluste puhul pädevuse koondamist võimalikult piiratud arvul kohtutesse. Lapsröövi käsitlevate asjade puhul võib koondada pädevuse kogu riigi puhul ühte või piiratud arvul kohtutesse, kasutades selleks näiteks lähtepunktina apellatsioonikohtuid ning koondades rahvusvahelisi lapsrööve käsitlevate asjade kohtualluvuse iga apellatsioonikohtu tööpiirkonna esimese astme kohtusse.“

Artikkel 21a

Keskasutuste poolt taotluste kättesaamine ja menetlemine

1. Taotluse saanud keskasutus tegutseb artiklis 21 osutatud 1980. aasta Haagi konventsioonil põhineva taotluse menetlemisel kiiresti.
2. Kui taotluse saanud liikmesriik saab artiklis 21 osutatud taotluse, teavitab ta viie tööpäeva jooksul alates taotluse kättesaamise kuupäevast taotluse kättesaamisest. Ta teavitab põhjendamatult viivitusega taotluse esitanud liikmesriigi keskasutust või asjakohasel juhul taotlejat esialgsetest toimingutest, mis on tehtud või tehakse taotluse menetlemiseks, ning võib taotleda mis tahes vajalikke lisadokumente ja vajalikku lisateavet.

(...)

Artikkel 23

Kiire kohtumenetlus²⁶

²⁶ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kohus peaks tegema igas astmes oma otsuse kuue nädala jooksul, välja arvatud juhul, kui see on erandlike asjaolude tõttu võimatu. Alternatiivsete vaidluste lahendamise võimaluste kasutamist ei tuleks käsitada erandlike asjaoludena, mis võimaldaks seda ajavahemikku ületada. Erandlikud asjaolud võivad siiski tekkida kas selliste võimaluste kasutamise ajal või nende kasutamise tulemusel. Esimese astme kohtu puhul peaks see ajavahemik algama kohtusse pöördumise hetkest. Kõrgema astme kohtu puhul peaks see algama hetkest, kui kõik vajalikud menetluslikud sammud on tehtud. Selliste sammude hulka võiksid sõltuvalt asjaomasest õigussüsteemist kuuluda hagi kostjale kätte toimetamine, ükskõik kas kohtu asukoha liikmesriigis või mõnes muus liikmesriigis, toimiku ja hagi edastamine apellatsioonikohtule liikmesriikides, kus hagi tuleb esitada kohtule, kelle otsus edasi kaevatakse, või poole taotlus korraldada kohtuistung, kui selline taotlus on nõutav siseriikliku õigusega. Liikmesriigid peaksid samuti kaaluma 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel tehtud lapse tagasitoomist lubavate või sellest keelduvate otsuste suhtes esitatavate võimalike apellatsioonide arvu piiramist ühele.“

1. Kohus, kellele on esitatud artiklis 21 osutatud lapse tagasitoomise taotlus, tegutseb taotluse menetlemisel kiiresti, kasutades kõige kiiremat siseriiklikus õiguses sätestatud korda.

2. Ilma et see piiraks (...) **lõike 1 kohaldamist**, teeb **esimese astme kohus** otsuse hiljemalt kuus nädalat pärast **tema poole pöördumist**, kui see ei ole erandlike asjaolude tõttu võimatu.

(...)

3. Välja arvatud juhul, kui see on erandlike asjaolude tõttu võimatu, teeb **kõrgema astme kohus otsuse hiljemalt kuus nädalat pärast kõigi menetluslike sammude tegemist ja kohus saab apellatsioonikaebust arutada, ükskõik kas istungil või muus vormis.**

Artikkel 23a

Alternatiivne vaidluste lahendamine²⁷

Kohus kutsub nii kiiresti kui võimalik ja mis tahes menetlusetapis kas otse või keskasutuse kaudu pooli üles kaaluma, kas nad soovivad kasutada vahendamist või mõnda muud alternatiivset vaidluste lahendamise võimalust, välja arvatud juhul, kui see oleks vastuolus lapse parimate huvidega, ei oleks konkreetsel juhul asjakohane või põhjustaks menetluses põhjendamatut viivitust.

Artikkel 24

Lapse õigus avaldada tagasitoomismenetluses oma arvamust

Käesoleva määruse artiklit 20 kohaldatakse samuti 1980. aasta Haagi konventsiooni kohaste tagasitoomismenetluste suhtes.

²⁷ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kõigi lapsi käsitlevate asjade puhul ning eelkõige rahvusvahelisi lapseröövde käsitlevate asjade puhul peaksid kohtud kaaluma lahenduse saavutamise võimalusi, kasutades selleks lepitamist ja muid sobivaid vahendeid, mida toetavad võimaluse korral piiriüleseid vanemlikku vastutust käsitlevate vaidluste lepitamiseks mõeldud olemasolevad võrgustikud ja tugistruktuurid. Sellised jõupingutused ei peaks siiski 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel arutatavaid tagasitoomise menetlusi põhjendamatult pikendama. Peale selle ei pruugi vahendamine olla alati asjakohane, eriti koduvägivalla juhtumite korral.

Kui vanemad jõuavad 1980. aasta Haagi konventsiooni kohase tagasitoomise menetluse käigus kokkuleppele lapse tagasitoomises või mittetagasitoomises ning samuti muudes vanemliku vastutuse küsimustes, peaks käesolev määrus teatavatel juhtudel võimaldama neil leppida kokku, et kohtul, kelle poole pöörduti 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel, peaks olema pädevus anda nende kokkuleppele siduv õiguslik toime, kas lisades kokkuleppe oma otsusesse, selle heaks kiites või kasutades mis tahes muud viisi, mis on ette nähtud siseriiklike õigusaktide ja menetlustega. Koondatud pädevusega liikmesriigid peaksid seega kaaluma, kas võimaldada kohtul, kelle poole on pöördutud seoses 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel toimuva tagasitoomismenetlusega, teostada poolte vahel käesoleva määruse alusel kokkulepitud pädevust ka vanemliku vastutuse küsimustes, kui pooltevahelisele kokkuleppele jõuti nimetatud tagasitoomismenetluse käigus.“

Artikkel 25

Lapse tagasitoomise kord²⁸

28

Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kohus liikmesriigis, kuhu laps on ebaseaduslikult ära viidud või kus teda ebaseaduslikult kinni peetakse, peaksid saama konkreetsetel nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel vastavalt 1980. aasta Haagi konventsioonis lubatule tema tagasitoomisest keelduda. Enne keeldumist peaks kohus kaaluma, kas lapse parimaid huvisid kahjustavate ohtude suhtes, mis võiksid takistada tagasitoomist vastavalt 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktile b, on võetud või on võimalik võtta asjakohaseid kaitsemeetmeid.

Kui kohus kaalub lapse tagasitoomisest keeldumist üksnes 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punkti b alusel, ei tohiks ta keelduda lapse tagasitoomisest, kui kas lapse tagasitoomist sooviv vanem esitab kohut rahuldavad tõendid või leiab kohus ise, et lapse kaitseks pärast tema tagasitoomist on tehtud piisavad korraldused. Selliseks korralduseks võib olla näiteks kõnealuse liikmesriigi kohtumäärus, millega kehtestatakse taotlejale lapsele lähenemise keeld, kõnealuse liikmesriigi võetav ajutine meede, sealhulgas kaitsemeede, millega lubatakse lapsel jääda lapse röövinud vanema juurde, kes on lapse peamine hooldaja, kuni kõnealuses liikmesriigis on pärast tagasitoomist tehtud otsus isikuhooldusõiguse sisuliste aspektide kohta, või kättesaadavate ravivõimaluste tõendamise ravi vajava lapse puhul. See, millist laadi korraldus on konkreetsel juhul piisav, peaks sõltuma konkreetsest ohust, millega laps võib tõenäoliselt kokku puutuda ilma vastava korralduseta toimuva tagasitoomise korral. Kohus, kes püüab teha kindlaks, kas piisavad korraldused on tehtud, peaks tuginema peamiselt pooltele ning taotlema vajaduse korral ja asjakohasel juhul abi keskasutustelt või kohtunike võrgustikult, eelkõige tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku või Haagi rahvusvahelise kohtunike võrgustiku raames.

Peale selle võib kohus asjakohastel juhtudel määrata, et võetakse mis tahes sellised ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed, mis on käesoleva määruse alusel vajalikud selleks, et minimeerida lapsele tagasitoomisega kaasnevate füüsiliste või psüühiliste kannatuste tekkimise ohtu, mis vastasel korral tooks enesega kaasa tagasitoomisest keeldumise. Sellised ajutised meetmed ja nende liikumine ei tohiks põhjustada viivitusi Haagi konventsiooni alusel läbiviidavates tagasitoomismenetlustes ega ohustada pädevuste piiritlemist kohtu vahel, kus algatati tagasitoomismenetlus 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel, ja kohtu vahel, kellel on vanemlikku vastutust käsitlevates küsimustes sisuline pädevus käesoleva määruse alusel. Vajaduse korral peaks kohus keskasutuste või kohtunike võrgustiku, eelkõige tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku või Haagi rahvusvahelise kohtunike võrgustiku kaudu konsulteerima lapse hariliku viibimiskoha liikmesriigi kohtu või pädevate asutustega. Neid meetmeid peaksid tunnustama ja täitma kõik teised liikmesriigid, sealhulgas liikmesriigid, kellele kuulub käesoleva määruse alusel pädevus, kuni sellise liikmesriigi kohus võtab asjakohaseid meetmeid. Selliseks meetmeks võib olla näiteks lapse jäämine oma peamise hooldaja juurde või lapsega pärast tagasitoomist toimuva suhtlemise korra kindlaksmääramine, kuni lapse hariliku viibimiskoha kohus on võtnud asjakohaseks peetavaid meetmeid. See ei peaks takistama hariliku viibimiskoha kohtul pärast lapse tagasitoomist mis tahes meetme võtmist või otsuse tegemist.“

1. Kohus ei saa lapse tagasitoomisest keelduda, **kui lapse tagasitoomist taotlenud isikule ei ole antud võimalust ära kuulatud saada.**

1a. Kohus võib igas menetlusetapis vastavalt artiklile 14 analüüsida, kas tuleks võimaldada lapse ja lapse tagasitoomist taotlenud isiku vahel suhtlemist, võttes arvesse lapse parimaid huvisid.

2. **Kui kohus kaalub lapse tagasitoomisest keeldumist üksnes 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punkti b alusel, ei saa ta keelduda lapse tagasitoomisest, (...) kui lapse tagasitoomist sooviv vanem esitab kohut rahuldavad piisavad tõendid või kui kohus leiab ise, et lapse kaitseks pärast tema tagasitoomist on tehtud piisavad korraldused.**

3. (...) **Lõike 2 kohaldamisel võib kohus võtta kas otse vastavalt artiklile 67a või keskasutuste kaudu ühendust selle liikmesriigi pädevate asutustega, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist.**

4. **Vajaduse korral, kui nõutakse lapse tagasitoomist, võib kohus (...) võtta vastavalt käesoleva määruse artiklile 14 ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, et kaitsta last 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktis b nimetatud tõsise ohu eest, tingimusel et selliste meetmete läbivaatamine ja võtmine ei tekita põhjendamatuid viivitusi tagasitoomismenetluses.**

(...)

5. (...) Lapse tagasitoomise otsuse **võib tunnistada** viivitamata täitmisele pööratavaks, hoolimata selle võimalikust vaidlustamisest, **kui lapse tagasitoomine enne edasikaebuse kohta otsuse tegemist on nõutav tulenevalt lapse parimatest huvidest.**²⁹

(...)

Artikkel 25a

Lapse tagasitoomise otsuste täitmine

1. Täitmiseks pädev asutus, kellele tehakse taotlus lapse teise liikmesriiki tagasitoomist käsitleva otsuse täitmiseks, tegutseb taotluse menetlemisel kiiresti.
2. Kui otsust ei ole täitemenetluse algatamisest kuue nädala jooksul täitmisele pööratud, on otsuse täitmist taotleval poolel või otsuse täitmise liikmesriigi keskasutusel õigus taotleda täitevasutuselt põhjendusi, miks täitmisega viivitati.

(...)

²⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Siseriiklikus õiguses võidakse sätestada, milline kohus võib tunnistada otsuse viivitamata täitmisele pööratavaks.“

Artikkel 26a

1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punkti b ja artikli 13 teise lõigu alusel lapse tagasitoomisest keeldumisele järgnev menetlus³⁰

³⁰ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kui selle liikmesriigi kohus, kuhu laps on ebaseaduslikult ära viidud või kus teda ebaseaduslikult kinni peetakse, otsustab 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel lapse tagasitoomisest keelduda, peaks ta oma otsuses sõnaselgelt viitama 1980. aasta Haagi konventsiooni asjaomastele artiklitele, millega ta oma keeldumist põhjendab. Olenemata sellest, kas selline keeldumisotsus on lõplik või on selle suhtes veel võimalik esitada edasikaebust, võib selle siiski asendada hilisema otsusega, mille on isikuhooldusõigust käsitlevas menetluses teinud selle liikmesriigi kohus, kus oli lapse harilik viibimiskoht enne tema ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist. Sellise menetluse käigus tuleks hinnata põhjalikult kõiki asjaolusid, võttes arvesse lapse parimaid huvisid ja sealhulgas – kuid nendega piirdumata – vanemate käitumist. Kui tulenev otsus isikuhooldusõiguse sisuliste aspektide kohta peaks nägema ette lapse tagasitoomise, peaks tagasitoomine toimuma, ilma et üheski teises liikmesriigis oleks otsuse tunnustamiseks ja täitmisele pööramiseks vaja erimenetlust.

Lapse tagasitoomisest keelduv kohus peaks andma omal algatusel välja tõendi, kasutades käesolevas määruses sätestatud asjakohast vormi. Selle tõendi eesmärk on teavitada pooli võimalusest taotleda kolme kuu jooksul pärast lapse tagasitoomisest keeldumise otsusest teavitamist selle liikmesriigi kohtult, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, isikuhooldusõiguse sisulist arutamist. Samuti annab see teada, et iga sellise menetluse tulemusel tehtud otsus lapse tagasitoomise kohta on igas teises liikmesriigis täitmisele pööratav vastavalt käesolevale määrusele.

Kui isikuhooldusõiguse sisulisi aspekte käsitlev menetlus on liikmesriigis, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne lapse ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, juba käimas ajal, mil 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel tagasitoomistaotluse saanud kohus oli lapse tagasitoomisest üksnes 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punkti b või artikli 13 teise lõigu alusel keeldunud, peaks lapse tagasitoomisest keeldunud kohus edastama isikuhooldusõigust arutavale kohtule ka oma otsuse koopia, asjakohase tõendi ning istungi stenogrammi, kokkuvõtte või protokollid ning kõik muud dokumendid, mida ta peab selle kohtu jaoks asjakohaseks. Mõiste „kõik muud dokumendid, mida ta peab asjakohaseks“ all tuleks mõista mis tahes dokumente, mis sisaldavad teavet, mis võivad mõjutada isikuhooldusõigust käsitleva menetluse tulemust, kui sellist teavet ei ole juba esitatud tagasitoomisest keeldumise otsuses endas.

Kui selles liikmesriigis, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne lapse ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, ei ole isikuhooldusõiguse sisulisi aspekte käsitlev menetlus veel käimas ning üks pool pöördub kõnealuse liikmesriigi kohtusse pärast lapse tagasitoomisest keeldunud kohtult teabe saamist, peaks see pool esitama isikuhooldusõiguse sisuliseks arutamiseks taotluse saanud kohtule koopia otsusest, millega keeldutakse last 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel tagasi toomast, asjakohase tõendi ning istungi stenogrammi, kokkuvõtte või protokollid. See ei takista taotluse saanud kohtul küsimast mis tahes lisadokumente, mida ta peab asjakohaseks ning mis sisaldavad teavet, mis võivad mõjutada isikuhooldusõigust käsitleva menetluse tulemust, kui sellist teavet ei ole juba esitatud tagasitoomisest keeldumise otsuses endas.“

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse, kui lapse teise liikmesriiki tagasitoomisest keeldumise otsus põhineb üksnes 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktil b või artikli 13 teisel lõigul.
2. Lõikes 1 osutatud otsuse teinud kohus annab omal algatusel välja tõendi, kasutades [X] lisas sätestatud vormi. Tõend täidetakse ja antakse välja otsuse keeles. Tõendi võib anda välja ka mõnes muus poole soovitud Euroopa Liidu ametlikus keeles. See ei pane tõendit välja andvale kohtule kohustust esitada [asjakohase sisu] tõlge või transliteratsioon.
3. Kui kohtu poolt lõikes 1 osutatud otsuse tegemise ajal on selle liikmesriigi kohus, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, juba alustanud menetlust isikuhooldusõiguse sisuliseks arutamiseks, edastab kohus, juhul kui ta on sellest menetlusest teadlik, ühe kuu jooksul alates lõikes 1 osutatud otsuse tegemise kuupäevast kõnealuse liikmesriigi kohtule kas otse või keskasutuste kaudu järgmised dokumendid:
 - a) oma otsuse koopia;
 - b) lõike 2 kohaselt välja antud tõend; ning
 - c) vajaduse korral kohtuistungis stenogramm, kokkuvõte või protokoll ning kõik muud dokumendid, mida ta peab asjakohaseks.
4. Selle liikmesriigi kohus, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, võib vajaduse korral nõuda poolelt vastavalt artiklile 69 otsuse tõlget või transliteratsiooni ning kõiki muid vastavalt lõike 3 punktile c tõendiga seotud dokumente.

5. Kui muudel kui lõikes 3 osutatud juhtudel pöörduv üks pool alates lõikes 1 osutatud otsusest teavitamisest selle liikmesriigi kohtusse, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne ebaseaduslikku äraviimist või kinnipidamist, isikuhooldusõiguse³¹ sisuliseks arutamiseks, esitab kõnealune pool kohtule järgmised dokumendid:

- a) otsuse koopia;**
- b) lõike 2 kohaselt välja antud tõend; ning**
- c) vajaduse korral lapse tagasitoomisest keeldunud kohtus toimunud istungi stenogramm, kokkuvõtte või protokoll.**

6. Ilma et see piiraks lõikes 1 osutatud mittetagasitoomise otsuse kohaldamist, on lõigetes 3 ja 5 osutatud menetluste tulemusel tehtud mis tahes otsus isikuhooldusõiguse sisuliste aspektide kohta ja millega kaasneb lapse tagasitoomine, täitmisele pööratav teises liikmesriigis vastavalt käesoleva määruse IV peatükile.

³¹ Vt artikli 47l lõiget 4, kus sätestatakse, et tõend, mis käivitab kohustava mehhanismi, „antakse välja üksnes siis, kui kohus on otsust tehes arvesse võtnud varem teises liikmesriigis vastavalt 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktile b või artikli 13 teisele lõigule tehtud otsuse põhjuseid ja asjaolusid“.

IV PEATÜKK

TUNNUSTAMINE JA TÄITMISELE PÖÖRAMINE

1. JAGU

TUNNUSTAMIST JA TÄITMISELE PÖÖRAMIST KÄSITLEVAD ÜLDSÄTTED

1. alajagu

Tunnustamine

Artikkel 27

Otsuse tunnustamine³²

³² Lisatakse kaks järgmiselt sõnastatud põhjendust:

- (R1) „Vastastikune usaldus liidus õigusemõistmise suhtes õigustab põhimõtet, mille kohaselt tuleks liikmesriikides abieluasjades ja vanemliku vastutuse küsimustes tehtud otsuseid tunnustada kõigis liikmesriikides ilma, et selleks oleks vaja tunnustamismenetlust. Eelkõige juhul, kui taotluse saanud liikmesriigi pädevatele asutustele esitatakse teises liikmesriigis tehtud abielulahutus, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlev otsus, mida ei ole päritoluliikmesriigis enam võimalik vaidlustada, peaksid taotluse saanud liikmesriigi pädevad asutused otsust seaduse alusel ilma erimenetlusteta tunnustama ning nende perekonnaseisuregistrit vastavalt ajakohastama. Nii nagu ka praeguse määruse alusel, jäetakse siseriikliku õiguse otsustada, kas need alused on kasutatavad poolte poolt või *ex officio*, nii nagu on siseriiklikus õiguses ette nähtud. See ei takista huvitatud pooltel vastavalt käesolevale määrusele taotlema, et tuvastataks käesolevas määrukses osutatud otsuse tunnustamisest keeldumise aluste puudumine. Sellise taotlemise kohaks oleva liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaselt tuleks kindlaks määrata, keda saab pidada huvitatud pooleks, kellel on õigus selline taotlus esitada.“
- (R2) „Otsuse tunnustamisest tuleks keelduda ainult juhul, kui on tuvastatud üks või enam käesolevas määrukses sätestatud tunnustamisest keeldumise alus. Tunnustamisest keeldumise alused on käesolevas määrukses loetletud ammendaval viisil ja selles nimetatud aluseid, nagu näiteks menetluses olevat kohtuasja puudutava sätte rikkumine, ei või kasutada tunnustamisest keeldumise alustena. Vanemlikku vastutust käsitlevates küsimustes asendab hilisem otsus alati varasema otsuse ning on tulevikku suunatud niivõrd, kui võrd need on omavahel vastuolus. Seoses lapse võimalusega väljendada oma arvamust ei või otsuse tunnustamisest keelduda üksnes sel põhjusel, et otsuse teinud kohus kasutas lapse ärakuulamise teistsugust meetodit, kui oleks kasutanud tunnustamise liikmesriigi kohus, kuna asjakohase meetodi määramine peaks olema otsuse teinud kohtu otsustada.

Ehkki vastavalt Euroopa Kohtu kohtupraktikale on tõsi, et põhiõiguste harta artikkel 24 ning käesolev määrus ei kohusta päritoluliikmesriigi kohut ärakuulamise teel igal juhul lapse arvamust küsima, jättes sel moel kõnealusele kohtule teatava hindamisruumi, tuleneb kohtupraktikast samuti, et kui kohus on otsustanud pakkuda lapsele võimalust olla ära kuulatud, peab kohus võtma vastavalt lapse parimatele huvidele ning iga konkreetse kohtuasja asjaoludega arvestades kõik vajalikud meetmed lapse ärakuulamiseks, et järgida nimetatud sätete kasulikku mõju, andes lapsele tegeliku ja tõhusa võimaluse oma arvamust avaldada. Päritoluliikmesriigi kohus peaks kasutama võimaluste piires, ning võttes alati arvesse lapse parimaid huvisid, kõiki siseriikliku õiguse alusel tema käsutuses olevaid vahendeid ning samuti piiriülesele kohtulikule koostööle omaseid vahendeid, sealhulgas vajaduse korral määrukses nr 1206/2001 ette nähtud vahendeid.

Liikmesriik, kus tunnustamist taotletakse, ei peaks tunnustamisest keelduma, kui kohaldatakse erandit, mille võib tunnustamisest keeldumise konkreetse aluse puhul vastavalt käesolevale määrusele teha. Nende erandite mõju on see, et otsuse täitmise liikmesriigi kohus ei või keelduda otsuse täitmisest, tuginedes üksnes alusele, et lapsele ei antud võimalust väljendada oma arvamust, võttes arvesse lapse parimaid huvisid, kui menetlus käsitles ainult lapse vara ning sellise võimaluse andmine ei olnud menetluse sisu arvesse võttes nõutud, või juhul kui selleks on olemas tõsised alused, võttes eelkõige arvesse asja kiireloomulisust. Sellistele tõsistele alustele saaks tugineda näiteks juhul, kui on olemas vahetu oht lapse kehalisele ja vaimsele puutumatusele või elule ning igasuguse edasise viivitusega võib kaasnedä risk, et selline oht realiseerub.“

1. Ühes liikmesriigis tehtud otsust tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata.
2. Eelkõige, ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, ei nõuta erimenetluse järgimist liikmesriigi perekonnaseisuregistrite ajakohastamise puhul, mille aluseks on abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamist käsitlev otsus, mis on tehtud teises liikmesriigis ja mida ei ole selle liikmesriigi õiguse kohaselt võimalik edasi kaevata.
3. Huvitatud pool võib **kooskõlas artiklites 42/47q kuni 45/47r sätestatud menetlusega ning vajaduse korral käesoleva peatüki 5. jao ja VI peatükiga** taotleda, et tuvastataks artiklites 37 ja 38 osutatud otsuse tunnustamisest keeldumise aluste puudumine. (...)

4. Sellise kohtu kohalik pädevus, millest iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81, määratakse selle liikmesriigi õigusega, kus algatatakse lõike 3 kohane menetlus.

5. Kui otsuse tunnustamise küsimus tõstatatakse liikmesriigi (...) **kohtus** arutatava asja käigus, võib kõnealune (...) **kohus** selle küsimuse otsustada.

Artikkel 28

Tunnustamise taotlemisel (...) **esitatavad** dokumendid

1. Pool, kes soovib liikmesriigis tugineda teises liikmesriigis tehtud otsusele, (...) **esitab** järgmised dokumendid:

- a) otsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele; ning
- b) artikli (...) **36a** kohaselt väljastatud nõuetekohane tõend.

2. **Kohus või pädev** asutus,³³ kelle menetluses teises liikmesriigis tehtud otsusele tuginetakse, võib vajaduse korral nõuda poolelt, kes otsusele tugineb, et ta esitaks artikli 69 (...) kohaselt lõike 1 punktis b osutatud tõendi [asjakohase sisu]³⁴ **tõlke või transliteratsiooni**.

³³ Siin ei ole sõna „ametiasutus“ (mis on tavaliselt kaasatud „kohtu“ määratlusse) ükski piisav, kuna selles sättes viidatakse ka ametiasutusele, kes ei tee küsimustes otsuseid käesoleva määruse alusel.

³⁴ Sõnad „asjakohane sisu“ asendatakse viitega asjaomase tõendi vastavatele lahtritele.

3. Kohus või pädev asutus, kelle menetluses teises liikmesriigis tehtud otsusele tuginetakse, võib nõuda poolelt, et ta esitaks artikli 69 kohaselt (...) lisaks tõendi [asjakohase sisu] tõlkele või transliteratsioonile ka otsuse tõlke või transliteratsiooni, (...) kui tal ei ole võimalik selle tõlketa või transliteratsioonita asja menetleda.

Artikkel 28a

Dokumentide puudumine

- 1. Kui artikli 28 lõikes 1 nimetatud dokumente ei esitata, võib kohus või pädev asutus määrata nende esitamiseks tähtaja, tunnustada võrdväärseid dokumente või kui ta leiab, et tal on piisavalt teavet, nende esitamise nõudmisest loobuda.**
- 2. Kui kohus või pädev asutus seda nõuab, esitatakse artikli 69 kohaselt selliste võrdväärsete dokumentide tõlge või transliteratsioon.**

Artikkel 29

Menetluse peatamine

(...) **Kohus**, kus tuginetakse teises liikmesriigis tehtud otsusele, võib (...) menetluse täielikult või osaliselt peatada (...) **järgmistel juhtudel:**

- a) (...) päritoluliikmesriigis (...) **on otsuse peale esitatud tavaline edasikaebus; või**
- b) taotletakse otsust, mille kohaselt puuduvad artiklites 37 ja 38 osutatud tunnustamisest keeldumise alused, või otsust, mille kohaselt tuleb tunnustamisest keelduda ühel neist alustest (...).

(...)

2. alajagu

Täidetavus ja täitmine

Artikkel 30

Täitmisele pööratavad otsused

1. (...) Vanemliku vastutuse küsimust (...) käsitlev otsus, mis on tehtud liikmesriigis ja on selles liikmesriigis täitmisele pööratav, on täitmisele pööratav teistes liikmesriikides, ilma et oleks nõutav otsuse täidetavaks tunnistamine³⁵.
2. Suhtlusõigust andva otsuse teises liikmesriigis täitmisele pööramiseks võib otsuse teinud kohus kuulutada, et otsus on kõigist kaebustest olenemata viivitamata täitmisele pööratav (...).

(Artikkel 31, viidud üle artiklisse 31/47e)

(Artikkel 32, viidud üle artiklisse 32/47f)

³⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Lapsi käsitlevate piiriüleste kohtumenetluste vähem aeganõudvaks ning vähemkulukaks muutmise eesmärk õigustab täidetavaks tunnistamise – hõlmates ka täitmiseks registreerimist – kaotamist enne otsuse täitmise liikmesriigis täitmist kõikide vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste puhul. Kui määrusega (EÜ) nr 2201/2003 kaotati kõnealune nõue ainult teatavate suhtlusõigust andvate otsuste ja teatavate lapse tagasitoomist käsitlevate otsuste puhul, siis käesoleva määrusega kaotatakse see kõikide vanemlikku vastutust käsitlevates asjades tehtavate otsuste piiriülese täitmise puhul, säilitades samal ajal veel suurema eeliskohtlemise teatavate suhtlusõigust andvate otsuste ja teatavate lapse tagasitoomist käsitlevate otsuste puhul. Selle tulemusena peaks teise liikmesriigi kohtu tehtud otsust käesoleva määruse sätetest tulenevalt käsitlema nii, nagu oleks see otsus tehtud otsuse täitmise liikmesriigis.“

Artikkel (...) 33

Täitmise taotlemisel (...) esitatavad (...) dokumendid

1. (...) **Selleks et liikmesriigis täita teises liikmesriigis tehtud otsust,(...) esitab täitmist taotlev pool pädevale täitevasutusele järgmised dokumendid:**

- a) otsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele; ning
- b) artikli (...)36a (...) kohaselt väljastatud nõuetekohane tõend.

2. **Selleks et liikmesriigis täita teises liikmesriigis tehtud otsust, millega kehtestatakse ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed, esitab täitmist taotlev pool pädevale täitevasutusele järgmised dokumendid:**

- a) otsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele;
- b) artikli 36a kohaselt väljastatud nõuetekohane tõend, mis tõendab, et otsus on päritoluliikmesriigis täitmisele pööratav ning et otsuse teinud kohus:
 - i) on pädev asja sisuliselt arutama; või
 - ii) on vastavalt artikli 25 lõikele 4 määranud need meetmed seoses artikliga 14; ning

c) **tõend otsuse kättetoimetamise kohta, kui meede määrati, ilma et kostjat oleks kohtusse kutsutud.**³⁶

3. Pädev (...) **täitevasutus** võib vajaduse korral nõuda, et (...) **täitmist taotleval pool** esitaks vastavalt artiklile 69 tõendi, milles on välja toodud täitmisele pööratav kohustus, [asjakohase sisu] **tõlke või transliteratsiooni.**

³⁶ Lisatakse põhjendus, mis on inspireeritud Brüsseli Ia määruse põhjendustest 32 ja 33:

„Kui ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed, kehtestab kohus, kelle pädevusse kuulub asja sisuline lahendamine, tuleks tagada nende vaba liikumine käesoleva määruse alusel. Ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, mis kehtestati kõnealuse kohtu poolt, ilma et kostjalt oleks nõutud kohtusse ilmumist, ei tuleks siiski käesoleva määruse alusel tunnustada ega täita, välja arvatud juhul, kui meedet sisaldav otsus toimetatakse kostjale kätte enne täitmisele pööramist. See ei tohiks välistada kõnealuste meetmete tunnustamist ja täitmist siseriikliku õiguse alusel.

Kui ajutised meetmed, sealhulgas kaitsemeetmed, kehtestab liikmesriigi kohus, kelle pädevusse ei kuulu asja sisuline menetlemine, peaks nende liikumine piirduma käesoleva määruse alusel meetmetega, mis on võetud rahvusvaheliste lapseröövide korral ning mille eesmärk on minimeerida 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktis b nimetatud ohtu. Kõnealuseid meetmeid tuleks kohaldada ainult nii kaua, kui liikmesriigi kohus, kelle pädevuses on käesoleva määruse alusel asja sisuline arutamine, on võtnud meetmeid, mida ta peab sobivaks.“

4. (...) **Pädev täitevasutus** võib nõuda, et **täitmist taotlev pool** esitaks **vastavalt artiklile 69** otsuse tõlke **või transliteratsiooni**, kui tal ei ole võimalik selle tõlketa **või transliteratsioonita** asja menetleda.

(Artikkel 34, viidud üle artiklisse 34/47i)

(Artikkel 35, viidud üle artiklisse 35/47j)

(Artikkel 36, viidud üle artiklisse 36/47k)

3. alajagu

Tõend

Artikkel 36a

Tõendi väljaandmine

- 1. Päritoluliikmesriigi kohus, millest teatatakse komisjonile vastavalt artiklile 81, annab poole taotlusel välja tõendi:**
 - a) otsuse kohta abieluasjades, kasutades I lisas esitatud vormi;**
 - b) vanemlikku vastutust käsitleva otsuse kohta, kasutades II lisas esitatud vormi;**
 - c) 1980. aasta Haagi konventsiooni kohase tagasitoomise määruse kohta, kasutades [X] lisas esitatud vormi.**

2. Tõend täidetakse ja antakse välja otsuse keeles. Tõendi võib anda välja ka mõnes muus poole soovitud Euroopa Liidu ametlikus keeles. See ei pane tõendit välja andvale kohtule kohustust esitada [asjakohase sisu] tõlge või transliteratsioon.

3. Tõendi väljaandmist ei ole võimalik vaidlustada.

Artikkel 36b

Tõendi täpsustamine

1. Päritoluliikmesriigi kohus, millest teatatakse komisjonile vastavalt artiklile 81, täpsustab tõendit taotluse alusel või võib seda teha omal algatusel, kui olulise vea või väljajätmise tõttu on täitmisele pööratava otsuse ja tõendi vahel lahknevusi.

2. Tõendi täpsustamise menetluse suhtes kohaldatakse päritoluliikmesriigi õigust.

(...) 4. alajagu

Tunnustamisest või täitmisest keeldumine

(...)

Artikkel 37³⁷

(...)Tunnustamisest **keeldumise** alused abieluasjades

(...) Abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnustamist käsitlevat otsust keeldutakse tunnustamast:

- a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist; (...)
- b) kui see on tehtud tagaselja ja algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei ole edastatud vastustajale küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, välja arvatud juhul, kui on tõestatud, et kostja on otsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud; (...)
- c) kui see on vastuolus otsusega, mis on tehtud nendesamade poolte vahelise menetluse käigus selles liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist; või
- d) kui see on vastuolus varasema otsusega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis nendesamade poolte vahel, tingimusel et varasem otsus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus seda taotletakse.

³⁷ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

Artikkel 38³⁸

Vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste (...) tunnustamisest (...) **keeldumise** alused

1. (...) Vanemlikku vastutust käsitlevat otsust keeldutakse tunnustamast:
 - a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse parimaid huve;(…)
 - b) kui see on tehtud tagaselja ja algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei ole kohale ilmumata jäänud isikule edastatud küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, välja arvatud juhul, kui on tõestatud, et selline isik on otsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud; (...)
 - c) iga isiku taotluse alusel, kes väidab, et otsus kahjustab tema vanemlikku vastutust, kui otsus on tehtud ilma seda isikut ära kuulamata³⁹; (...)
 - d) **juhul ja niivõrd**, kui see on vastuolus⁴⁰ hilisema vanemlikku vastutust käsitleva otsusega, mis on tehtud liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist; (...)
 - e) **juhul ja niivõrd**, kui see on vastuolus hilisema vanemlikku vastutust käsitleva otsusega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis, kus on lapse harilik viibimiskoht, tingimusel et hilisem otsus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus seda (...) **taotletakse; või**

³⁸ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

³⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Ilma et see piiraks muid liidu õigusakte, kui poolt või last ei ole võimalik isiklikult ära kuulata ja kui tehnilised vahendid on kättesaadavad, võib kohus kaaluda ära kuulamise korraldamist videokonverentsi või mis tahes muu kommunikatsioonitehnoloogia kaudu, välja arvatud juhul kui juhtumi eritingimuste tõttu ei oleks sellise tehnoloogia kasutamine menetluse õiglaseks läbiviimiseks asjakohane.“

⁴⁰ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

f) kui ei järgita artiklis 65 sätestatud menetlust.

2. (...) Vanemlikku vastutust käsitleva otsuse tunnustamisest võib keelduda, kui otsus on tehtud ilma, et lapsele, kes on suuteline seisukohti omama, antakse võimalus oma arvamust vastavalt artiklile 20 avaldada,^{41 42} välja arvatud juhul, kui:⁴³

a) menetlus käsitles ainult lapse vara ning sellise võimaluse andmine ei olnud menetluse sisu arvesse võttes nõutud; või

b) olid olemas tõsised alused, võttes eelkõige arvesse asja kiireloomulisust.⁴⁴

⁴¹ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

⁴² Tõend peaks sisaldama märgistatavat lahtrit, milles osutatakse, kas lapsele anti võimalus oma arvamust avaldada, ja kui lapsele seda võimalust ei antud, siis kirjeldatakse vajaduse korral vabas vormis selle põhjuseid.

⁴³ Lisatakse põhjendus, milles järgitakse praeguse Brüsseli IIa määruse põhjenduse 21 sõnastust:

„Liikmesriigis tehtud otsuste ning ametlike dokumentide ja kokkulepete tunnustamine ja täitmisele pööramine peaks põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel. Seega peaks mittetunnustamise põhjusi olema võimalikult vähe, võttes arvesse käesoleva määruse üldist eesmärki, milleks on tunnustamise ja täitmisele pööramise hõlbustamine ning lapse parimate huvide tõhus kaitse.“

⁴⁴ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

Artikkel 39

Tunnustamisest keeldumise menetlus

1. Tunnustamisest keeldumise avalduse suhtes kuulub kohaldamisele artiklites (...) **42/47q** kuni (...) **45/47r** sätestatud menetlus ning vajaduse korral **käesoleva peatüki 5. jagu** ja VI peatükk.
2. **Sellise kohtu kohalik pädevus, millest iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81, määratakse selle liikmesriigi õigusega, kus algatatakse mittetunnustamise menetlus.**

(...)

Artikkel 40

Vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste täitmisest keeldumise alused

(...) **Ilma, et see piiraks artikli 36/47k lõike 6 kohaldamist, keeldutakse vanemlikku vastutust käsitleva otsuse täitmisest, kui tuvastatakse, et üks artiklis 38 osutatud tunnustamisest keeldumise alus on olemas.**⁴⁵

⁴⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„See jääb otsustada siseriiklike õigusaktide kohaselt, kas käesolevas määruses sätestatud tunnustamisest keeldumise alused tuleks vaadata läbi *ex officio* või ainult taotluse alusel. Seetõttu peaks samasugune läbivaatamine olema võimalik täitmisest keeldumise kontekstis.“

2. JAGU

TEATAVATE PRIVILEGEERITUD OTSUSTE TUNNUSTAMIST JA TÄITMIST KÄSITLEVAD SÄTTED

Artikkel 47a

Kohaldamisala

- 1. Käesolevat jagu kohaldatakse järgmiste otsuste suhtes, kui need on päritoluliikmesriigis vastavalt artiklile 47l tõendatud:**
 - a) otsused sellisel määral, mil nendega antakse suhtlusõigus; ning**
 - b) artikli 26a lõike 6 kohaselt tehtud otsused, niivõrd kui need hõlmavad lapse tagasitoomist.**

- 2. Käesoleva jao sätted ei takista pooltel taotlema lõikes 1 osutatud otsuse tunnustamist ja täitmist vastavalt käesoleva peatüki 1. jaos sätestatud tunnustamist ja täitmist käsitlevate sätetega.**

1. alajagu

Tunnustamine

Artikkel 47b

Tunnustamine

- 1. Ühes liikmesriigis tehtud otsust, millele on osutatud artikli 47a lõikes 1, tunnistatakse teises liikmesriigis ilma erimenetluseta ja ilma võimaluseta selle tunnustamist vastustada, välja arvatud juhul ja niivõrd, kui see on vastuolus⁴⁶ artiklis 47n osutatud otsusega.**
- 2. Pool, kes soovib liikmesriigis tugineda teises liikmesriigis tehtud otsusele, millele on osutatud artikli 47a lõikes 1, esitab järgmised dokumendid:**
 - a) otsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele; ning**
 - b) artikli 47l kohaselt väljastatud nõuetekohane tõend.**
- 2. Kohaldatakse vastavalt artikli 28 lõikeid 2 ja 3.**

⁴⁶ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

Artikkel 47c

Menetluse peatamine

Kohus, kus tuginetakse teises liikmesriigis tehtud otsusele, millele on osutatud artikli 47a lõikes 1, võib menetluse täielikult või osaliselt peatada järgmistel juhtudel:

- a) esitatud on taotlus, mis puudutab vastuolu⁴⁷ otsusega, nagu on osutatud artiklis 47n; või
- b) isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, on vastavalt artiklile 47m taotlenud artikli 47l kohaselt väljastatud tõendi kehtetuks tunnistamist.

2. alajagu

Täidetavus ja täitmine

Artikkel 47d

Täitmisele pööratavad otsused

1. Artikli 47a lõikes 1 osutatud otsus, mis on tehtud liikmesriigis ja on selles liikmesriigis täitmisele pööratav, on käesoleva jao alusel täitmisele pööratav teistes liikmesriikides, ilma et oleks nõutav otsuse täidetavaks tunnistamine.
2. Artikli 47a lõike 1 punktis a osutatud otsuse teises liikmesriigis täitmisele pööramiseks võib päritoluliikmesriigi kohus kuulutada, et otsus on mis tahes edasikaebustest olenemata viivitamata täitmisele pööratav.

⁴⁷ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

Artikkel 47h

Täitmise taotlemisel esitatavad dokumendid

1. Selleks et liikmesriigis täita teises liikmesriigis tehtud otsust, millele on osutatud artikli 47a lõikes 1, esitab täitmist taotlev pool pädevale täitevasutusele järgmised dokumendid:
 - a) otsuse koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele; ning
 - b) artikli 47l kohaselt väljastatud nõuetekohane tõend.
2. Selleks et liikmesriigis täita teises liikmesriigis tehtud otsust, millele on osutatud artikli 47a lõike 1 punktis a, võib pädev täitevasutus vajaduse korral nõuda, et taotleja esitaks vastavalt artiklile 69 tõendi, milles on välja toodud täitmisele pööratav kohustus, [asjakohase sisu] tõlke või transliteratsiooni.

3. Selleks et liikmesriigis täita teises liikmesriigis tehtud otsust, millele on osutatud artikli 47a lõikes 1, võib pädev täitevasutus nõuda, et taotleja esitaks vastavalt artiklile 69 otsuse tõlke või transliteratsiooni, kui tal ei ole võimalik selle tõlketa või transliteratsioonita asja menetleda.

3. alajagu

Privilegeeritud otsuseid käsitlev tõend

Artikkel 471

Tõendi väljaandmine

1. Kohus, kes on teinud artikli 47a lõikes 1 osutatud otsuse, annab poole taotlusel välja tõendi järgmiste otsuste kohta:

- a) suhtlusõigust andev otsus, kasutades III lisas esitatud vormi;
- b) artikli 26a lõike 6 kohaselt tehtud otsus isikuhooldusõiguse sisuliste aspektide kohta, millega kaasneb lapse tagasitoomine, kasutades IV lisas esitatud vormi.

2. Tõend täidetakse ja antakse välja otsuse keeles. Tõendi võib anda välja ka mõnes muus poole soovitud Euroopa Liidu ametlikus keeles. See ei pane tõendit välja andvale kohtule kohustust esitada [asjakohase sisu] tõlge või transliteratsioon.

- 3. Kohus annab tõendi välja üksnes juhul, kui:**
- a) kõigile asjassepuutuvatele isikutele on antud võimalus olla ära kuulatud;**
 - b) lapsele on antud võimalus oma arvamust avaldada vastavalt artiklile 20⁴⁸;**
 - c) kui otsus on tehtud tagaselja ja algatamist käsitlev või samaväärne dokument edastati kohale ilmumata jäänud isikule küllalt aegsasti ja sellisel viisil, et ta oleks saanud end kaitsta, või kui on kindlaks tehtud, et kohale ilmumata jäänud isik on otsuse selgesõnaliselt heaks kiitnud.**
- 4. Ilma et see piiraks lõiget 3, antakse tõend artikli 47a lõike 1 punktis b osutatud otsuse kohta välja üksnes siis, kui kohus on otsust tehes arvesse võtnud varem teises liikmesriigis vastavalt 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktile b või artikli 13 teisele lõigule tehtud otsuse põhjuseid ja asjaolusid.**
- 5. Tõend jõustub ainult otsuse täidetavuse piires.**
- 6. Tõendi väljaandmist ei ole võimalik vaidlustada muudel asjaoludel kui artiklis 47m loetletud asjaolud.**

⁴⁸ Tõend peaks sisaldama märgistatavat lahtrit, milles osutatakse, kas lapsele anti võimalus oma arvamust avaldada, ja kui lapsele sellist võimalust ei antud, siis kirjeldatakse vajaduse korral vabas vormis selle põhjuseid.

Artikkel 47m

Tõendi täpsustamine ja kehtetuks tunnistamine

1. Päritoluliikmesriigi kohus, millest teatatakse komisjonile vastavalt artiklile 81, täpsustab tõendit taotluse alusel või võib seda teha omal algatusel, kui olulise vea või väljajätmise tõttu on otsuse ja tõendi vahel lahknevusi.
2. Taotluse korral või omal algatusel tunnistab lõikes 1 osutatud kohus tõendi kehtetuks, kui on selge, et see anti mittenõuetekohaselt, võttes arvesse artiklis 47l kehtestatud nõudeid. Kohaldatakse vastavalt artiklit 47m1.
3. Tõendi täpsustamise või kehtetuks tunnistamise kord, sealhulgas võimaliku täpsustamise või kehtetuks tunnistamise vaidlustamine, on reguleeritud päritoluliikmesriigi õigusega.

Artikkel 47m1

Täidetavuse puudumist või piiranguid käsitlev tõend

Juhul ja niivõrd kui vastavalt artiklile 47l tõendatud otsus ei ole enam täitmisele pööratav või selle täidetavus on peatatud või piiratud, antakse mis tahes ajal päritoluliikmesriigi kohtusse, millest teatatakse komisjonile vastavalt artiklile 81, taotluse esitamisel välja täidetavuse puudumist või piiranguid käsitlev tõend, kasutades [Z] lisa esitatud tüüpvormi.

4. alajagu

Tunnustamisest või täitmisest keeldumine

Artikkel 47n

Vastuolus olevad otsused⁴⁹

Artikli 47a lõikes 1 osutatud otsuse tunnustamisest ja täitmisest keeldutakse juhul ja niivõrd, kui see on vastuolus hilisema sama last puudutava vanemlikku vastutust käsitleva otsusega, mis tehti:

- a) selles liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist; või
- b) teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis, kus on lapse harilik viibimiskoht, tingimusel et hilisem otsus vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus seda taotletakse.

⁴⁹ Vt joonealuses märkuses 32 väljapakutud põhjendust.

3. jagu

Täitmise üldsätted

1. alajagu

Täitmine⁵⁰

Artikkel 31/47e

Täitemenetlus

1. Teises liikmesriigis tehtud otsuste täitemenetlus on reguleeritud otsuse täitmise liikmesriigi õigusega, **kui käesolevas jaos ei ole sätestatud teisiti**. Ilma et see piiraks artiklite **40, 47n, 36/47k ja 47o1** kohaldamist, kuulub otsus, mida tuleb täita **päritoluliikmesriigis**, täitmisele samadel tingimustel **otsuse täitmise liikmesriigis** nagu otsus, mis on tehtud **otsuse täitmise** liikmesriigis.

⁵⁰ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kuna täitemenetlused võivad sõltuvalt siseriiklikust õigusest olla kohtulikud või kohtuvälised, võiks mõiste „pädevad täitevasutused“ hõlmata kohtuid, kohtutäitureid ja muid siseriiklikus õiguses kindlaks määratud asutusi. Kui lisaks pädevatele täitevasutustele on käesoleva määruse sätetes ära mainitud ka kohtud, peaks see hõlmama juhtumeid, mille puhul on siseriikliku õiguse alusel pädev täitevasutus muu asutus kui kohus, kuid teatavaid otsuseid võib teha üksnes kohus, kas siis algusest peale või vaadates läbi pädeva täitevasutuse dokumendid. Täitmise liikmesriigi pädev täitevasutus või kohus peaks nõudma täitmisetapis võetavate erimeetmete (näiteks kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses sätestatud mittesundivate meetmete) või nimetatud õiguses sätestatud sunnimeetmete (sealhulgas trahvid, vabadusekaotus või lapse toomine kohtutäituri poolt) võtmist, võtma kõnealused meetmed või need ette nägema.“

2. Pool, kes soovib teises liikmesriigis tehtud otsuse täitmist, ei pea olema otsuse täitmise liikmesriigis postiaadressi. Sellel poolal peab otsuse täitmise liikmesriigis olema volitatud esindaja üksnes siis, kui sellise esindaja olemasolu on kohustuslik **täitmise liikmesriigi õiguse alusel**, sõltumata poolte (...) kodakondsusest.

Artikkel 32/47f

Pädevad täitevasutused

Täitmisavaldus esitatakse (...) **asutusele**, mis on täitmise liikmeriigi õiguse alusel pädev otsust täitma ja millest (...) **nimetatud** liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81.

(...)

Artikkel 32a/47g

Osaline täitmine

- 1. Pool, kes soovib otsuse täitmist, võib taotleda otsuse osalist täitmist.**
- 2. Kui otsus on tehtud mitme nõude kohta ja täitmisest keelduti ühe või mitme nõude osas, on siiski võimalik täitmisele pöörata need osad otsusest, mida keeldumine ei puuduta.**
- 3. Lõikeid 1 ja 2 ei kasutata lapse tagasitoomist käsitleva otsuse täitmiseks, ilma et jõustataks ka mis tahes esialgsed, sealhulgas kaitsemeetmed, mille võtmist nõuti 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 lõike 1 punktis b osutatud riski vähendamiseks.**

Suhtlusõiguse kasutamise kord⁵¹

1. (...) Otsuse täitmise liikmesriigi **pädevad täitevasutused või** kohtud võivad sätestada korra suhtlusõiguse kasutamise korraldamiseks, kui otsuses, mille teevad liikmesriigi (...) **kohtud**, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine, ei ole vajalikku korraldust **üldse** tehtud või ei ole piisavalt tehtud **ning juhul, kui selle otsuse olulisi osi respektieritakse**.

2. Lõike 1 kohaselt ette nähtud korra kohaldamine lõpeb hilisema otsuse **kohaselt**, mille teevad liikmesriigi kohtud, kelle kohtualluvuses on asja sisuline arutamine.

(...)

⁵¹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Selleks et hõlbustada teises liikmesriigis tehtud otsuste täitmist, peaks otsuse täitmise liikmesriigi pädevatel täitevasutustel või kohtutel olema õigus täpsustada praktiliste asjaoludega seotud üksikasju või otsuse täitmise liikmesriigi õiguse alusel nõutud õiguslikke tingimusi. Käesolevas määruses ette nähtud kord peaks hõlbustama otsuse täitmise liikmesriigis otsuse täitmist, mis ei pruugi muidu olla oma ebamäärasuse tõttu täidetav, nii et pädev täitevasutus või otsust täitev kohus saab muuta otsuse konkreetsemaks ja täpsemaks. Samal viisil tuleks kehtestada ka mis tahes muu kord otsuse täitmise liikmesriigi siseriikliku täiteõiguse kohaste õigusnormide täitmiseks, nagu näiteks lastekaitseasutuse või psühholoogi osalemine täitmisetapis. Mis tahes selline kord ei tohiks aga mõjutada otsuse olulisi elemente või minna neist kaugemale. Lisaks ei peaks käesoleva määruse kohane meetmete kohandamise õigus lubama otsust täitval kohtul asendada meetmed, mis on täitmise liikmesriigi õigusele tundmatud, erinevate meetmetega.“

Artikkel 35/47j

Tõendi ja otsuse kättetoimetamine⁵²

1. Kui **taotletakse** teises liikmesriigis tehtud otsuse täitmist, toimetatakse artikli **36a või 471** kohaselt väljastatud **asjakohane** tõend kätte isikule, kelle suhtes täitemenetlust sooviti algatada, enne esimese täitemeetme võtmist. Tõendile lisatakse otsus, kui seda ei ole veel kõnealusele isikule kätte toimetatud **ning, kui see on kohaldatav, artiklis 34/47i osutatud korra üksikasjad**.
2. Kui **kättetoimetamine tuleb teostada** muus liikmesriigis kui päritoluliikmesriik, võib **isik, kelle suhtes täitemenetlust soovitakse läbi viia**, taotleda alljärgnevate dokumentide tõlget **või transliteratsiooni**:
 - a) otsus, et vaidlustada täitemenetlus (...);
 - b) **kui see on kohaldatav, artikli 471 kohaselt välja antud tõendi [asjakohane sisu];**

⁵² Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Selleks et teavitada isikut, kelle suhtes täitmist taotletakse, teises liikmesriigis tehtud otsuse täitmisest, tuleks käesoleva määruse alusel väljastatud tunnistus, millele on vajaduse korral lisatud otsus, toimetada kõnealusele isikule kätte mõistliku aja jooksul enne esimese täitemeetme võtmist. Sellega seoses peaks esimene täitemeede tähendama esimest täitemeedet pärast kõnealust kättetoimetamist. Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale saab pool, kelle suhtes täitmist taotletakse, kasutada tõhusat õiguskaitsevahendit, mis sisaldab võimalust esitada enne otsuse tegelikku täitmist otsuse täitmisele pööratavuse suhtes edasikaebuse.“

kui need ei ole koostatud või kui neile ei ole lisatud tõlget **või transliteratsiooni** keeles, millest ta aru saab, või selle liikmesriigi ametlikus keeles, kus on tema harilik viibimiskoht, või kui liikmesriigis on mitu ametlikku keelt, siis selle piirkonna ametlikus keeles või keeltes, kus on isiku harilik viibimiskoht.

3. Kui **lõike 2** alusel taotletakse tõlget **või transliteratsiooni**, ei või võtta muid täitemeetmeid kui kaitsemeetmed seni, kuni isikule, kelle suhtes täitemenetlust soovitakse läbi viia, esitatakse tõlge **või transliteratsioon**.

4. (...) **Lõikeid 2 ja 3** ei kohaldata niivõrd **kui otsus ja, kui see on kohaldatav, lõikes 1 osutatud tõend**, on juba isikule, kelle suhtes soovitakse täitemenetlust läbi viia, kätte toimetatud **kooskõlas lõikes 2 esitatud tõlget või transliteratsiooni käsitlevate nõuetega**.

(...)

2. alajagu

Täitemenetluse peatamine ja täitmisest keeldumine

Artikkel 36/47k

(...) Peatamine ja keeldumine⁵³

⁵³ Lisatakse kolm järgmiselt sõnastatud põhjendust:

(Põhjendus nr 1) „Vanemliku vastutusega seotud asjade puhul hõlmab täitmine alati last ja paljudel juhtudel lapse üleandmist muule isikule, kui see isik, kelle juures laps sellel ajal elab, ja/või lapse kolimist teise liikmesriiki. Seega peaks olema peamine eesmärk saavutada õige tasakaal hageja õiguse vahel põhimõtteliselt saavutada võimalikult kiiresti otsuse rakendamine ka piiriüleste juhtumite puhul Euroopa Liidus ning kohaldades vajaduse korral ka sunnimeetmeid ning vajaduse vahel piirata nii palju kui võimalik lapse kokkupuutumist selliste tõenäoliselt traumeerivate sunniviisiliste täitemeetmetega, kohaldades neid vaid vältimatutel juhtudel. Liikmesriikide pädevad täitevasutused ja kohtud peaksid selle kohta andma üksikjuhtumipõhise hinnangu.“

(Põhjendus nr 2) „Käesoleva määrusega püütakse kehtestada liikmesriikidele võrdsed tingimused seoses vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste piiriülese täitmisega. Mitmes liikmesriigis on need otsused täitmisele pööratavad juba siis, kui nende suhtes on veel võimalik esitada edasikaebust või nende suhtes on juba esitatud edasikaebus. Teistes liikmesriikides on täitmisele pööratav ainult lõplik otsus, mille kohta ei saa enam esitada tavalist edasikaebust. Kiireloomuliste olukordadega tegelemiseks nähakse käesolevas määruses seetõttu ette, et teatavad vanemlikku vastutust käsitlevad otsused võib kuulutada päritoluliikmesriigi kohtu poolt viivitamata täitmisele pööratavaks, isegi kui nende suhtes on veel võimalik esitada edasikaebust, nimelt lapse tagasitoomist käsitlevad otsused 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel ja suhtlusõigust andvad otsused.“

(Põhjendus nr 3) „Lastega seotud täitemenetluste juures on siiski tähtis, et pädevad täitevasutused ja kohtud saaksid kiiresti reageerida asjaoludes toimuvatele vastavatele muutustele, sealhulgas muutustele, mis puudutavad otsuse vaidlustamist päritoluliikmesriigis, otsuse täidetavuse peatumist ja takistusi või hädaolukordi, millega need täitmisetapis kokku puutuvad. Seega juhul kui otsuse täidetavus on päritoluliikmesriigis peatatud, tuleks täitemenetlus kas taotluse korral või kohtu või ametiasutuse omal algatusel peatada. Pädev täitevasutus või kohus ei peaks siiski olema kohustatud aktiivselt uurima, kas vahepeal on täidetavus tulenevalt edasikaebusest või muudel põhjustel päritoluliikmesriigis peatatud, kui miski sellele ei osuta. Lisaks, peatamine või täitmisest keeldumine otsuse täitmise liikmesriigis peaks toimuma pädeva täitevasutuse või kohtu kaalutusõiguse alusel ja taotluse korral, kui leitakse, et olemas on üks või mitu käesolevas määruses toodud või lubatud alust.“

1. (...) Otsuse täitmise liikmesriigi **pädev täitevasutus või** kohus peatab täitemenetluse **omal algatusel või** selle isiku taotlusel, kelle suhtes täitmist taotletakse, **või kui see on siseriikliku õiguse alusel kohaldatav, asjaomase lapse taotlusel**, kui otsuse täidetavus päritoluliikmesriigis peatatakse.

2. **Otsuse täitmise liikmesriigi pädev täitevasutus või kohus võib** täitemenetluse selle isiku taotlusel, kelle suhtes täitmist taotletakse, **või kui see on siseriikliku õiguse alusel kohaldatav, asjaomase lapse taotlusel, osaliselt või täielikult peatada ühel järgmistest põhjustest:**

- a) **päritoluliikmesriigis on otsuse peale esitatud tavaline edasikaebus;**
- b) **punktis a osutatud tavalise edasikaebuse esitamiseks ette nähtud tähtaeg ei ole veel lõppenud;**
- c) **esitatud on artiklile 40, 47n või 47o1 tuginev täitmisest keeldumise avaldus; või**
- d) **isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, on vastavalt artiklile 47m taotlenud artikli 47l kohaselt väljastatud tõendi kehtetuks tunnistamist.**

3. **Kui pädev täitevasutus või kohus peatab täitemenetluse lõike 2 punktis b osutatud põhjusel, võib ta määrata tähtaja, mille jooksul mis tahes edasikaebus tuleb esitada**⁵⁴.

⁵⁴ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kui otsuse suhtes on päritoluliikmesriigis veel võimalik esitada edasikaebust ja tavalise edasikaebuse esitamiseks ette nähtud tähtaeg ei ole veel lõppenud, võiks otsuse täitmise liikmesriigi pädeval täitevasutusel või kohtul olla kaalutusõigus peatada taotluse korral täitemenetlus. Sellistel juhtudel võib ta määrata aja, mille jooksul tuleb päritoluliikmesriigis mis tahes edasikaebus esitada, et saada või säilitada täitemenetluse peatamine. Sellisel tähtaja määramisel võiks olla mõju ainult täitemenetluse peatamisele ja see ei tohiks mõjutada päritoluliikmesriigi menetluseeskirjadest tulenevat edasikaebuse esitamise tähtaega.“

4. Erandjuhtudel võib pädev täitevasutus või kohus täitemenetluse selle isiku taotlusel, kelle suhtes täitmist taotletakse, või kui see on siseriikliku õiguse alusel kohaldatav, asjaomase lapse või tema parimates huvides tegutseva mis tahes huvitatud poole taotlusel, peatada, kui täitmisest tekiks lapsele tõsine füüsiliste või psüühiliste kannatuste oht ajutiste takistuste tõttu, mis ilmnesis pärast otsuse tegemist, või muude märkimisväärsete muutuste tõttu asjaoludes.

Täitemenetlus taastatakse niipea, kui tõsist füüsiliste või psüühiliste kannatuste ohtu enam ei ole.

5. Lõikes 4 osutatud juhtudel võtab pädev täitevasutus või kohus enne lõike 6 alusel otsuse täitmisest keeldumist mis tahes asjakohased meetmed⁵⁵ täitmise hõlbustamiseks kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega ning lapse parimates huvides.

6. Kui lõikes 4 osutatud tõsine oht on püsiva iseloomuga, võib pädev täitevasutus või kohus taotluse korral otsuse täitmisest keelduda.

⁵⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Erandjuhtudel võib pädev täitevasutus või kohus täitemenetluse peatada, kui täitmisest tekiks lapsele tõsine füüsiliste või psüühiliste kannatuste oht ajutiste takistuste tõttu, mis ilmnesis pärast otsuse tegemist või muude märkimisväärsete muutuste tõttu asjaoludes. Täitemenetlus tuleks taastada niipea, kui tõsist füüsiliste või psüühiliste kannatuste ohtu enam ei ole. Kui see oht kestab, tuleks enne täitmisest keeldumist võtta kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega mis tahes asjakohased meetmed, tehes seda sealhulgas vajaduse korral teiste asjaomaste spetsialistide, nagu sotsiaaltöötajate või lastepsühholoogide abiga, et püüda tagada otsuse täitmine. Eelkõige peaksid pädevad täitevasutused kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega püüdma ületada takistusi, mis tekkisid muutuste tõttu asjaoludes, näiteks nagu lapse selgesõnaline keeldumine, mida ta väljendas alles pärast otsuse tegemist, mis on nii tugev, et kui seda eiratakse, tekiks sellest lapsele tõsine füüsiliste või psüühiliste kannatuste oht.“

Artikkel 47o1

Siseriiklikus õiguses sätestatud alused täitmise peatamiseks või täitmisest keeldumiseks⁵⁶

Otsuse täitmise liikmesriigi õiguses sätestatud aluseid täitmise peatamiseks või täitmisest keeldumiseks kohaldatakse niivõrd, kuivõrd need ei lähe vastuollu artiklite 36/47k, 40 ja 47n kohaldamisega⁵⁷.

Artikkel 41/47p

Täitmisest keeldumiseks pädevate asutuste või kohtute pädevus

1. **Artiklil 38 põhinev** täitmisest keeldumise taotlus esitatakse (...) kohtule, millest iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81. **Täitmisest keeldumise taotlus, mis põhineb muul käesolevas määruses sätestatud või käesoleva määrusega lubatud alusel, esitatakse ametiasutusele või kohtule, millest iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81.**

⁵⁶ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Keeldumise mis tahes siseriikliku aluse kohaldamine ei tohiks mõjutada käesoleva määruse alusel ette nähtud aluste tingimuste ja korra laiendamist.“

⁵⁷ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Pool, kes vaidlustab muus liikmesriigis tehtud otsuse täitmise, peaks võimaluse korral ja kooskõlas otsuse täitmise liikmesriigi õigussüsteemiga saama seda täitemenetluses teha ja peaks saama ühes menetluses lisaks käesolevas määruses sätestatud täitmisest keeldumise alustele tugineda ka selle liikmesriigi, kus täitmist taotletakse, siseriiklikus õiguses sätestatud keeldumise alustele, mida jätkuvalt kohaldataks, kuna nad ei ole vastuolus käesolevas määruses ettenähtud alustega. See võiks näiteks hõlmata vaidlustamisi, mis tuginevad täitmise puhul vormilistele vigadele siseriikliku õiguse alusel või väitele, et otsusega nõutav meede on juba ellu viidud või on muutunud võimatuks, näiteks vääramatute tõttu, selle isiku, kellele laps tuleb üle anda, tõsise haiguse tõttu, nimetatud isiku vabadusekaotuse või surma tõttu, asjaolu tõttu, et liikmesriik, kuhu laps tuleb tagasi viia, on pärast otsuse tegemist muutunud sõjatsooniks, või täitmisest keeldumise tõttu otsuse puhul, millel selle liikmesriigi õiguse alusel, kus täitmist taotletakse, ei ole mis tahes täitmisele pööratavat sisu ja nimetatud sisu ei saa selleks kohandada.“

2. Sellise ametiasutuse või kohtu kohalik pädevus, millest iga liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81, määratakse selle liikmesriigi õigusega, kus algatatakse lõike 1 kohane menetlus.

(...)

Artikkel 42/47q

(...) Täitmisest keeldumise **avaldus**

1. Täitmisest keeldumiseks **taotluse esitamise** menetlust reguleerib osas, mida ei reguleeri käesolev määrus, täitmise liikmesriigi siseriiklik täitevõigus.
2. Taotleja esitab kohtule otsuse koopia ning kui see **on kohaldatav ja võimalik, asjakohase artikli 36a või 47l kohaselt välja antud tõendi**.
3. **Pädev täitevasutus või kohus võib vajaduse korral nõuda, et taotleja esitaks vastavalt artiklile 69 asjakohase tõendi, mis on antud välja artikli 36a või 47l kohaselt, milles on välja toodud täitmisele pööratav kohustus, [asjakohase sisu] tõlke või transliteratsiooni.**
4. **Pädev täitevasutus või kohus võib nõuda, et taotleja esitaks vastavalt artiklile 69 otsuse tõlke või transliteratsiooni, kui tal ei ole võimalik selle tõlketa või transliteratsioonita asja menetleda.**
5. **Pädev täitevasutus või kohus võib loobuda (...) lõikes 2 ette nähtud dokumentide esitamise nõudest, kui tal on dokumendid juba olemas või ta peab taotlejalt dokumentide nõudmist ebamõistlikuks. (...) Viimasel juhul võib kohus nõuda neid dokumente teiselt poolelt.**
6. Poolel, kes taotleb teises liikmesriigis tehtud otsuse täitmisest keeldumist, ei pea olema otsuse täitmise liikmesriigis postiaadressi. Sellel poolel peab otsuse täitmise liikmesriigis olema volitatud esindaja üksnes siis, kui sellise esindaja olemasolu on kohustuslik **täitmise liikmesriigi õiguse alusel**, sõltumata poolte kodakondsusest.

Artikkel 43/47r

(...) **Kiire menetlus**

(...) **Pädev täitevasutus või kohus tegutseb täitmisest keeldumise avalduse menetlemisel põhjendamatu viivitusega.**

Artikkel 44/47r

Vaidlustamine või edasikaebus

1. (...) Kumbki pool võib täitmisest keeldumise taotluse kohta tehtud otsuse **vaidlustada või** edasi kaevata.
2. **Vaidlustamine või** edasikaebus esitatakse **asutusele või** kohtule, millest **otsuse täitmise** liikmesriik teatab komisjonile vastavalt artiklile 81 **kui kohtust, kellele tuleb selline edasikaebus esitada.**

Artikkel 45/47r

Edasine **vaidlustamine või** edasikaebus

(...) **Vaidlustamise või** edasikaebuse kohta tehtud otsuse võib vaidlustada **üksnes vaidlustamise või edasi kaebamisega nendes kohtutes**, mis on asjaomase liikmesriigi poolt vastavalt artiklile 81 komisjonile teatatud kui kohtud, **kellele tuleb mis tahes järgnevad vaidlustamised või edasikaebused esitada.**

Artikkel 46/47s

Menetluse peatamine

1. **Pädev täitevasutus või** kohus, kellele täitmisest keeldumise avaldus esitati või kellele esitatakse artikli 44 või 45 kohaselt edasikaebus, võib menetluse peatada ühel järgmistest põhjustest:

- a) päritoluliikmesriigis on **otsuse peale esitatud** tavaline edasikaebus;
- b) **punktis a osutatud tavalise edasikaebuse esitamiseks ette nähtud tähtaeg ei ole veel lõppenud; või**
- c) **isik, kelle suhtes täitmist taotletakse, on vastavalt artiklile 47m taotlenud artikli 47l kohaselt väljastatud tõendi kehtetuks tunnistamist.**

2. **Kui pädev täitevasutus või** kohus peatab menetluse **lõike 1** punktis b osutatud põhjusel, võib ta määrata aja, mille jooksul edasikaebus tuleb esitada⁵⁸.

(...)

(...)

(...)

(...)

⁵⁸ Vt joonealuses märkuses 54 väljapakutud põhjendust.

(...) 4. JAGU

AMETLIKUD DOKUMENDID JA KOKKULEPPED

Artikkel 55a

Kohaldamisala

Käesolevat jagu kohaldatakse lahutuse, lahuselu ja vanemliku vastutuse küsimustes ametlike dokumentide suhtes, mis on ametlikult koostatud või registreeritud, ning kokkulepete suhtes, mis on registreeritud liikmesriigis, kes saab pädevuse käesoleva määruse II peatüki alusel.

Ametlike dokumentide ja kokkulepete **tunnustamine ja täitmine**

1. Lahuselu ja lahutust käsitlevad ametlikud dokumendid ja kokkulepped, millel on päritoluliikmesriigis siduv õiguslik toime, tunnustatakse teistes liikmesriikides ühegi erimenetluse järgimist nõudmata. Käesoleva peatüki 1. jagu kohaldatakse vastavalt, välja arvatud siis, kui käesolevas jaos on ette nähtud teisiti.⁵⁹

⁵⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Ühes liikmesriigis siduvat õiguslikku toimet omavaid lahuselu ja lahutust käsitlevaid ametlike dokumente ja pooltevahelisi kokkuleppeid tuleks tunnustamist reguleerivate eeskirjade kohaldamise eesmärgil käsitada otsustega samaväärsetena. Ühes liikmesriigis täitmisele pööratavaid vanemlikku vastutust käsitlevaid ametlike dokumente ja pooltevahelisi kokkuleppeid tuleks tunnustamist ja täitmist reguleerivate eeskirjade kohaldamise eesmärgil käsitada otsustega samaväärsetena.

Ehkki kohustus anda lapsele võimalus oma arvamust avaldada ei ole käesoleva määruse alusel kohaldatav ametlike dokumentide ja kokkulepete suhtes, on lapse õigus oma arvamust avaldada jätkuvalt kohaldatav Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 24 alusel ja pidades silmas ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklit 12, mida rakendatakse siseriiklike õigusaktide ja menetlustega. Asjaolu, et lapsele ei antud võimalust oma arvamust avaldada, ei peaks automaatselt olema aluseks keelduda vanemliku vastutuse küsimusi käsitlevate ametlike dokumentide ja kokkulepete tunnustamisest ja täitmisest.“

2. Vanemliku vastutuse küsimusi käsitlevaid ametlikke dokumente ja kokkuleppeid, millel on siduv õiguslik toime ja mis on täitmisele pööratavad päritoluliikmesriigis, tunnustatakse ja täidetakse teistes liikmesriikides, ilma et oleks nõutav otsuse täidetavaks tunnistamine. Käesoleva peatüki 1. ja 3. jagu kohaldatakse vastavalt, välja arvatud siis, kui käesolevas jaos on ette nähtud teisiti.

Artikkel 56

Tõend

1. Päritoluliikmesriigi kohus või pädev asutus, millest teatatakse komisjonile vastavalt artiklile 81, annab poole taotluse alusel välja tõendi ametliku dokumendi või kokkuleppe kohta:

- a) abieluasjades, kasutades [III] lisas esitatud vormi;
- b) vanemlikku vastutust käsitlevates küsimustes, kasutades [IV] lisas esitatud vormi.⁶⁰

Punktis b osutatud tõend sisaldab kokkuvõtet ametlikus dokumendis või kokkuleppes sätestatud täitmisele pööratavatest kohustustest.

2. Tõendi võib välja anda ainult juhul, kui liikmesriigil, kes volitas avaliku võimu kandja või muu asutuse ametlikult koostama või registreerima ametlikku dokumenti või registreerima kokkulepet, oli käesoleva määruse II peatüki alusel pädevus ning ametlikul dokumendil või kokkuleppel on selles liikmesriigis siduv õiguslik toime.

⁶⁰ Tõend peaks sisaldama märgistatavat lahtrit, milles osutatakse, kas lapsele anti võimalus oma arvamust avaldada, ja kui lapsele sellist võimalust ei antud, siis selle põhjused.

3. Ilma et see piiraks lõiget 2, ei või vanemlikku vastutust käsitlevates küsimustes tõendit välja anda, kui miski osutab sellele, et ametliku tõendi või kokkuleppe sisu ei ole lapse parimates huvides.

4. Tõend täidetakse ametliku dokumendi või kokkuleppe koostamise keeles. Selle võib anda välja ka mõnes muus poole soovitud liidu ametlikus keeles. See ei pane tõendit välja andvale pädevale asutusele kohustust esitada [asjakohase sisu] tõlge või transliteratsioon.

(...)

5. Kui tõendit välja ei anta, teises liikmesriigis ametlikku dokumenti või kokkulepet ei tunnistata ega täideta.

Artikkel 56a

Tõendi täpsustamine ja kehtetuks tunnistamine

1. Päritoluliikmesriigi kohus või pädev asutus, millest teatatakse komisjonile vastavalt artiklile 81, täpsustab tõendit taotluse alusel või võib seda teha omal algatusel, kui olulise vea või väljajätmise tõttu on ametliku dokumendi või kokkuleppe ja tõendi vahel lahknevusi.

2. Taotluse korral või omal algatusel tunnistab lõikes 1 osutatud kohus või pädev asutus tõendi kehtetuks, kui on selge, et see anti mittenõuetekohaselt, võttes arvesse artiklis 56 kehtestatud nõudeid.

3. Tõendi täpsustamise või kehtetuks tunnistamise kord, sealhulgas võimaliku täpsustamise või kehtetuks tunnistamise vaidlustamine, on reguleeritud päritoluliikmesriigi õigusega.

Artikkel 56b

Tunnustamisest või täitmisest keeldumise alus

1. Lahuselu või lahutust käsitlevaid ametlikke dokumente või kokkuleppeid keeldutakse tunnustamast:
 - a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist;
 - b) kui see on vastuolus otsuse, ametliku dokumendi või kokkuleppega, mis on tehtud nendesamade poolte vahel selles liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist; või
 - c) kui see on vastuolus varasema otsuse, ametliku dokumendi või kokkuleppega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis nendesamade poolte vahel, tingimusel et varasem otsus, ametlik dokument või kokkulepe vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus seda taotletakse.
2. Vanemliku vastutuse küsimusi käsitlevate ametlike dokumentide või kokkulepete tunnustamisest või täitmisest keeldutakse:
 - a) kui selline tunnustamine on oluliselt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse parimaid huve;
 - b) iga isiku taotlusel, kes väidab, et ametlik dokument või kokkulepe kahjustab tema vanemlikku vastutust, kui ametlik dokument koostati või registreeriti või kui kokkulepe sõlmiti ja registreeriti ilma seda isikut kaasamata;
 - c) kui, ja niivõrd, kui see on vastuolus hilisema vanemlikku vastutust käsitleva otsuse, ametliku dokumendi või kokkuleppega, mis on tehtud liikmesriigis, kus tunnustamist või täitmist taotletakse;

- d) kui, ja niivõrd, kui see on vastuolus hilisema vanemlikku vastutust käsitleva otsuse, ametliku dokumendi või kokkuleppega, mis on tehtud teises liikmesriigis või mitteliikmesriigis, kus on lapse harilik viibimiskoht, tingimusel et hilisem otsus, ametlik dokument või kokkulepe vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus tunnustamist või täitmist taotletakse.

3. Vanemliku vastutuse küsimusi käsitleva ametliku dokumendi või kokkuleppe tunnustamisest või täitmisest võib keelduda, kui ametlik dokument ametlikult koostati või registreeriti või kui kokkulepe registreeriti, ilma et lapsele, kes on suuteline seisukohti omama, oleks antud võimalus oma arvamust avaldada.

(...) 5. JAGU

(...) MUUD SÄTTED

(...)

(...)

Artikkel 50

Otsuse teinud (...) **kohtu** pädevuse kontrollimise keeld

Päritoluliikmesriigi (...) **kohtu** pädevus ei kuulu kontrollimisele. Artikli 37 punktis a ja artikli 38 punktis a osutatud avalikule korrale vastavuse kontrollimist ei või kohaldada artiklites 3–(...)13 sätestatud kohtualluvuseeskirjade suhtes.

Artikkel 51

Erinevused kohaldatavas õiguses

Otsuse tunnustamisest abieluasjades ei või keelduda põhjusel, et selle liikmesriigi õigusaktid, kus taotletakse tunnustamist, ei luba abielulahutust, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamist nendesamade tõsiasjade põhjal.

Artikkel 52

Otsuse sisu mittekontrollimine

Mitte mingil juhul ei või kontrollida teises liikmesriigis tehtud otsuse sisu.

Artikkel 52a

Edasikaebus teatavates liikmesriikides

Kui otsus on tehtud Iirimaal, Küprosel või Ühendkuningriigis, käsitatakse kõiki päritoluliikmesriigis kasutatavaid vaidlustamisvahendeid käesolevas peatükis osutatud tavaliste edasikaebustena.

(...)

(...)

Artikkel 57

Kulud

Käesolevat peatükki kohaldatakse ka käesoleva määruse kohastest menetlustest tulenevate kulude suuruse kindlaksmääramise ja selliseid kulusid käsitlevate otsuste täitmise suhtes.

Artikkel 58

Õigusabi

1. Taotlejal, kes on kohtuotsuse teinud liikmesriigis saanud täielikult või osaliselt tasuta õigusabi või kes on vabastatud kulude kandmisest, on (...) **artikli 27 lõikes 3, artiklites 39 ja 42/47q** sätestatud menetlustes õigus saada sellist kõige soodsamat õigusabi või sellist kõige ulatuslikumat vabastust kuludest, mis on kohtuotsuse täitmise liikmesriigi õigusaktidega ette nähtud.
2. **Taotleja, kellele päritoluliikmesriigis on võimaldatud tasuta menetlust komisjonile artikli 81 alusel teatatud haldusasutuses, on õigus saada mis tahes lõikes 1 loetletud menetlustes õigusabi lõike 1 kohaselt. Sel eesmärgil esitab see pool päritoluliikmesriigi pädeva asutuse tõendi selle kohta, et ta vastab majanduslikele tingimustele, mille puhul on õigus saada täielikult või osaliselt õigusabi või vabastust kulude tasumisest.**

Artikkel 59

Kautsjon või deposiit

Poolelt, kes taotleb ühes liikmesriigis teises liikmesriigis tehtud otsuse täitmist, ei nõuta kautsjoni ega deposiiti, olenemata vormist, põhjusel, et ta on välisriigi kodanik või et tema harilik (...) viibimiskoht ei ole otsuse täitmise liikmesriigis.

V PEATÜKK

KOOSTÖÖ VANEMLIKU VASTUTUSE KÜSIMUSTES⁶¹

⁶¹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesoleva määruse sätteid, mis käsitlevad koostööd vanemliku vastutuse küsimustes, ei tuleks kohaldada 1980. aasta Haagi konventsiooni kohase tagasitoomise taotluste menetlemise suhtes, mis kooskõlas 1980. aasta Haagi konventsiooni artikliga 19 ja Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikaga ei ole vanemliku vastutuse sisulisi küsimusi käsitlev menetlus. 1980. aasta Haagi konventsiooni kohaldamist peaksid siiski täiendama käesoleva määruse rahvusvahelisi lapserööve käsitlevad sätted ja üldsätted.“

Vt ka joonealuses märkuses 3 esitatud põhjendus.

Artikkel 60

Keskasutuste määramine⁶²

Iga liikmesriik määrab ühe või mitu keskasutust, mis aitavad kaasa käesoleva määruse kohaldamisele vanemliku vastuse küsimustes, ja täpsustab iga asutuse geograafilise või funktsionaalse pädevuse. Kui liikmesriik on nimetanud rohkem kui ühe keskasutuse, võib teateid tavaliselt saata otse asjakohasele pädevale keskasutusele. Kui teade saadetakse keskasutusele, kes ei ole pädev, (...) **edastab** viimane selle pädevale keskasutusele ja teavitab sellest saatjat.

(...)

Artikkel 62

Keskasutuste üldised ülesanded

1. (...) Keskasutused edastavad teavet siseriiklike seaduste, menetluste ja **kättesaadavate teenuste kohta vanemliku vastutuse küsimustes ning** võtavad **meetmeid, mis nende arvates** sobivad käesoleva määruse kohaldamise parendamiseks.
2. **Keskasutused teevad omavahel koostööd ja edendavad koostööd oma liikmesriigi pädevate asutuste vahel käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks.**
3. **Neil eesmärkidel võib** kasutada tsiviil- ja kaubandusasju käsitlevat Euroopa õigusosalase koostöö võrgustikku.

⁶² Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Vanemliku vastutuse küsimustes tuleks määrata kõigis liikmesriikides keskasutused. Liikmesriigid peaksid kaaluma seoses käesoleva määruse kohaldamisega sama keskasutuse määramist kui 1980. ja 1996. aasta Haagi konventsioonide puhul. Liikmesriigid peaksid tagama, et keskasutustel on piisavad finants- ja inimressursid, mis võimaldavad neil käesoleva määrusega antud ülesandeid täita.“

Artikkel 62a

Taotluse esitamine keskasutuste kaudu

- 1. Keskasutused teevad teise liikmesriigi keskasutuse taotluse põhjal konkreetsetel juhtudel koostööd käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks.**
- 2. Käesoleva peatüki kohaseid taotlusi võivad esitada kohus või pädev asutus. Artikli 63 punktide c ja g ning artikli 64 lõike 1 punkti c kohaseid taotlusi võivad esitada ka vanemliku vastutuse kandjad.**
- 3. Välja arvatud kiireloomulistel juhtudel ja ilma et see piiraks artikli 67a kohaldamist, esitatakse käesoleva peatüki kohased taotlused selle liikmesriigi keskasutusele, kus asub taotluse esitanud kohus või pädev asutus või kus on taotleja harilik viibimiskoht.⁶³**

⁶³ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Välja arvatud kiireloomulistel juhtudel ning ilma, et see piiraks käesoleva määruse alusel lubatud otsest koostööd ja teabevahetust kohtute vahel, võiksid käesoleva määruse kohased taotlused vanemliku vastutuse küsimustes koostöö tegemiseks esitada kohtud ja pädevad asutused ning need tuleks esitada selle liikmesriigi keskasutusele, kus asub taotluse esitanud kohus või pädev asutus. Teatavad taotlused võiksid esitada ka vanemliku vastutuse kandjad ja need tuleks esitada selle liikmesriigi keskasutusele, kus on taotleja harilik viibimiskoht. Sellised taotlused peaksid sisaldama taotlusi anda teavet ja abi vanemliku vastutuse kandjatele, kes taotlevad taotluse saanud keskasutuse territooriumil otsuste tunnustamist ja täitmisele pööramist, eeskätt suhtlemisõiguse ja lapse tagasitoomise osas, sealhulgas vajaduse korral teavet selle kohta, kuidas saada õigusabi; taotlusi hõlbustada vanemliku vastutuse kandjate vahelist kokkulepet vahenduse teel või muul alternatiivse vaidluste lahendamise viisil; ning kohtule või pädevale asutusele esitatavaid taotlusi kaaluda vajadust võtta meetmeid lapse või tema omandi kaitseks.

Näide kiireloomulisest juhtumist, mis lubab otsest esialgset kontakti taotluse saanud liikmesriigi kohtu või pädeva asutusega, võiks olla otse teise liikmesriigi pädevale asutusele esitatud taotlus kaaluda vajadust võtta meetmeid lapse kaitseks, kuna last peetakse otseselt ohustatuks.

Kohustus esitada taotlus keskasutuse kaudu peaks olema kohustuslik ainult esmaste taotluste korral; igasugune järgnev teabevahetus kohtu, pädeva asutuse või taotlejaga võiks toimuda ka otse.“

4. Käesolev artikkel ei välista keskasutuste või pädevate asutuste jaoks võimalust sõlmida ühe või mitme teise liikmesriigi keskasutuste või pädevate asutustega lepinguid või kokkuleppeid,⁶⁴ mille kohaselt on nende vahel lubatud otsesuhtlus, või selliseid olemasolevaid lepinguid või kokkuleppeid säilitada.
5. Käesolev peatükk ei takista vanemliku vastutuse kandjal pöörduda otse teise liikmesriigi kohtusse.
6. Artiklitega 63 ja 64 ei kehtestata mingil juhul keskasutusele kohustust täita ülesandeid, mida taotluse saanud liikmesriigi õigusaktide alusel saavad täita ainult kohtuasutused.

Artikkel 63

(...) Taotluse saanud keskasutuste eriülesanded

(...) **Taotluse saanud** keskasutused võtavad otse või **kohtute, pädevate** asutuste või muude organite kaudu tegutsedes kõik sobivad meetmed, et:

- a) **kooskõlas oma siseriiklike õigusaktide ja menetlustega** anda abi lapse asukoha kindlakstegemisel, kui näib, et laps võib asuda taotluse saanud liikmesriigi territooriumil ja **asjaomane teave** on vajalik taotluse täitmiseks käesoleva määruse alusel;

⁶⁴ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Keskasutustelt või pädevatelt asutustelt ei peaks võtma võimalust sõlmida ühe või mitme teise liikmesriigi keskasutuste või pädevate asutustega lepinguid või kokkuleppeid, mille kohaselt on nende vahel lubatud otsesuhtlus, või selliseid olemasolevaid lepinguid või kokkuleppeid säilitada. Pädevad asutused peaksid oma keskasutusi sellistest lepingutest või kokkulepetest teavitama.“

- b) koguda ja vahetada teavet, mis on artikli 64 alusel **vanemliku vastutuse menetlustes asjakohane**;
- c) anda teavet ja abi vanemliku vastutuse kandjatele, kes taotlevad **taotluse saanud keskasutuse** territooriumil otsuste tunnustamist ja täitmisele pööramist, eeskätt suhtlemisõiguse ja lapse tagasitoomise osas, **sealhulgas vajaduse korral teavet selle kohta, kuidas saada õigusabi**;
- d) hõlbustada suhtlemist **kohtute, pädevate asutuste ja muude asjaomaste organite**⁶⁵ vahel, eeskätt artikli **64a** (...) kohaldamiseks;
- e) **hõlbustada**⁶⁶ **vajaduse korral suhtlemist kohtute vahel, eeskätt artiklite 12, 12a, 14 ja 19 kohaldamiseks**;

⁶⁵ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Käesoleva määruse kohaldamisalasse jäävate vanemlikku vastutust käsitlevate erijuhtumite korral peaksid keskasutused tegema omavahel koostööd liikmesriikide kohtutele, pädevatele asutustele ja muudele organitele, samuti vanemliku vastutuse kandjatele abi andmisel. Sellised muud organid võivad olla näiteks vabauhendused, mis pakuvad ruume järelevalve all suhtlemiseks, või mõnes liikmesriigis leiduvad organid, millele üldiselt viidatakse kui perekonnaasjadega tegelevatele kohtutele. Taotluse saanud keskasutuse poolt antav abi peaks eelkõige hõlmama lapse ülesleidmist otse või kohtute, pädevate asutuste või muude organite kaudu, kui see on vajalik käesoleva määruse alusel esitatud taotluse täitmiseks, ning vanemliku vastutuse küsimust käsitleva menetluse jaoks vajaliku muu teabe esitamist.“

⁶⁶ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Taotluse saanud keskasutused peaksid samuti võtma kõik asjakohased meetmed, et vajaduse korral hõlbustada kohtutevahelist suhtlemist, eelkõige selleks, et kohaldada õigusnorme, mis käsitlevad kohtualluvuse üleminekut, ajutiste meetmete, sealhulgas kaitsemeetmete võtmist kiireloomulistel juhtudel, eeskätt siis, kui need on seotud rahvusvahelise lapserööviga ja nende eesmärk on minimeerida 1980. aasta Haagi konventsiooni artikli 13 esimese lõigu punktis b osutatud risk, ning menetluses olevat kohtuasja ja sellega seotud menetlusi. Mõnel juhul võib selleks olla piisav, kui antakse teavet edasiseks otsesuhtluseks (näiteks antakse lastehoolekandeasutuse, võrgustiku kohtunike või pädeva kohtu kontaktandmed).“

- f) anda teavet ja abi, mida **kohtud ja pädevad** asutused vajavad artikli 65 kohaldamiseks; **ning**
 - g) hõlbustada vanemliku vastutuse kandjate vahelist kokkulepet vahenduse teel või muul **alternatiivse vaidluste lahendamise** viisil ning hõlbustada sel eesmärgil piiriülest koostööd (...).
- (...)

Artikkel 64

Koostöö **seoses vanemliku vastutuse menetlustes asjakohase** teabe kogumise ja vahetamisega

1. Selle liikmesriigi keskasutus, kus on **või oli** lapse harilik viibimiskoht **või** asukoht, teeb põhjendustega taotluse saamisel otse või **kohtute, pädevate** asutuste või muude organite kaudu järgmist:

- a) **esitab, kui see on kättesaadav, või koostab ja esitab** aruande järgmise kohta:
 - i) (...) lapse olukord;
 - ii) kõik **käimasolevad** menetlused, **mis käsitlevad vanemlikku vastutust** lapse eest; või
 - iii) tehtud otsused, **mis käsitlevad vanemlikku vastutust lapse eest**;

- b) esitab mis tahes muu teabe, mis on taotluse esitanud liikmesriigis vanemliku vastutuse menetlustes asjakohane, eeskätt vanema, sugulase või muu isiku olukorra kohta, kes võib olla sobiv lapse eest hoolitsema, kui lapse olukord seda nõuab; või
- c) võib taotleda oma liikmesriigi kohtult või pädevalt asutuselt kaaluda vajadust võtta meetmeid lapse või tema omandi kaitseks.

(...)

2. Igal juhul, kui last ähvardab tõsine oht, teavitab kohus või pädev asutus, kes kaalub meetmete võtmist või on võtnud meetmeid lapse kaitseks, kui ta on teadlik, et lapse viibimiskoht on üle viidud teise liikmesriiki või et laps asub teises liikmesriigis, selle teise liikmesriigi kohtuid või pädevaid asutusi asjaomasest ohust ning võetud või kaalumisel olevatest meetmetest. Selle teabe võib esitada otse või keskasutuste kaudu.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud taotlustele ja mis tahes täiendavatele dokumentidele tuleb lisada tõlge taotluse saanud liikmesriigi ametlikku keelde või, kui selles liikmesriigis on mitu ametlikku keelt, siis selle koha ametlikku keelde või ühte ametlikest keeltest, kus taotlus tuleb täita, või mis tahes muusse keelde, millega taotluse saanud liikmesriik sõnaselgelt nõustub. Liikmesriigid edastavad sellise nõusoleku artikli 81 kohaselt komisjonile.

4. Lõikes 1 osutatud teave edastatakse taotluse esitanud keskasutusele hiljemalt kolme kuu jooksul pärast taotluse saamist, välja arvatud juhul, kui erakorralised asjaolud selle võimatuks muudavad⁶⁷.

⁶⁷ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kuna vanemliku vastutuse asjades on oluline kiire tegutsemine, peaks taotluse saanud liikmesriigi keskasutus edastama käesoleva määruse sätete alusel taotletava teabe koostöö, sealhulgas teabe kogumise ja vahetamise kohta vanemliku vastutuse menetlustes ning otsuse, millega antakse nõusolek või keeldutakse andmast nõusolekut lapse paigutamiseks teise liikmesriiki, taotluse esitanud liikmesriigile hiljemalt kolme kuu jooksul pärast taotluse saamist, välja arvatud juhul, kui erakorralised asjaolud selle võimatuks muudavad. See peaks hõlmama pädeva riikliku asutuse kohustust anda taotluse saanud keskasutusele teavet sellise aja jooksul, mis võimaldab tal sellest tähtajast kinni pidada, või selgitada, miks selle teabe andmine ei ole võimalik. Kõik asjaomased pädevad asutused peaksid siiski püüdma anda vastuse veelgi kiiremini, kui selle maksimaalse ajavahemiku jooksul.“

Artikkel 64a

Vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste täitmine teises liikmesriigis

1. Liikmesriigi kohus võib taotleda teise liikmesriigi kohtutelt või pädevatelt asutustelt abi käesoleva määruse alusel tehtud vanemlikku vastutust käsitlevate otsuste täitmisel⁶⁸, eelkõige suhtlusõiguse tõhusa teostamise tagamisel.

2. Lõikes 1 osutatud taotlusele ja mis tahes täiendavatele dokumentidele tuleb lisada tõlge taotluse saanud liikmesriigi ametlikku keelde või, kui selles liikmesriigis on mitu ametlikku keelt, siis selle koha ametlikku keelde või ühte ametlikest keeltest, kus taotlus tuleb täita, või mis tahes muusse keelde, millega taotluse saanud liikmesriik sõnaselgelt nõustub.

Liikmesriigid edastavad sellise nõusoleku artikli 81 kohaselt komisjonile.

⁶⁸ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kui liikmesriigi kohus on vanemlikku vastutust käsitlevas asjas otsuse juba teinud või kaalub sellise otsuse tegemist ning selle täitmine peab toimuma teises liikmesriigis, peab kohtul olema võimalik taotleda, et selle teise liikmesriigi kohtud või pädevad asutused aitaksid otsust täita. See peaks kehtima näiteks otsuste puhul, millega antakse järelvalvega suhtlusõigus muus liikmesriigis kui suhtlusõiguse määranud kohtu liikmesriik või millega kaasnevad kõrvalmeetmed, mille on kehtestanud selle liikmesriigi kohtud või pädevad asutused, kus otsust täitma hakatakse.“

Artikkel 65

Lapse paigutamine hooldeasutusse või perepõhise asendushoolduse võimaldamine teises liikmesriigis⁶⁹

⁶⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kui otsust, mis käsitleb lapse paigutamist hooldeasutusse või perepõhise asendushoolduse võimaldamist, arutatakse lapse hariliku viibimiskoha liikmesriigis, peaks kohus menetluse kõige varajasemas etapis kaaluma asjakohaste meetmete võtmist, et tagada lapse õiguste austamine, eeskätt mis puudutab õigust säilitada oma identiteet ning kontakt vanematega või, kui see on asjakohane, muude sugulastega, pidades silmas ÜRO lapse õiguse konventsiooni artikleid 8, 9 ja 20. Kui kohus on teadlik lapse tihedast seotusest teise liikmesriigiga, võiksid asjakohased meetmed eeskätt hõlmata asjaomase liikmesriigi konsulaadi teavitamist, kui konsulaarsuhteid käsitleva Viini konventsiooni artikli 37 punkt b on kohaldatav. Sellist teadlikkust võiks suurendada ka asjaomase teise liikmesriigi keskasutuse poolt antav teave. Samuti võiksid asjakohased meetmed hõlmata käesoleva määruse alusel taotluse esitamist asjaomasele liikmesriigile, et saada teavet lapse vanema, sugulase või muude isikute kohta, kes võivad olla sobivad lapse eest hoolitsema. Lisaks, sõltuvalt asjaoludest võiks kohus taotleda teavet ka lapse vanema, õe või vennaga seotud menetluste ja otsuste kohta. Lapse parimad huvid peaksid jääma kõige olulisemaks kaalutluseks. Eeskätt ei tohiks ükski nendest sätetest mõjutada siseriiklikku õigust või menetlust, mis on kohaldatav lapse paigutamist käsitleva otsuse suhtes, mille on teinud paigutamist arutava liikmesriigi kohus või pädev asutus. Eelkõige ei kohustaks see pädevust omava liikmesriigi asutusi paigutama last teise liikmesriiki või kaasama asjaomase liikmesriigi ulatuslikumalt paigutamisosusesse või -menetluse.“

1. Kui **kohus või pädev** asutus arutab lapse paigutamist teise liikmesriiki,⁷⁰ taotleb ta esmalt selle teise liikmesriigi pädeva asutuse nõusolekut. Selleks edastab (...) **taotluse esitanud** liikmesriigi keskasutus selle (...) **taotluse saanud** liikmesriigi keskasutusele, kuhu laps soovitakse paigutada, taotluse nõusoleku saamiseks, mis sisaldab aruannet lapse kohta ning põhjuseid, miks ta soovitakse kasuperekonda või hooldeasutusse paigutada, **teavet igasuguse kavandatava rahastamise kohta ja mis tahes muud teavet, mida ta peab asjakohaseks, näiteks paigutamise eeldatavat kestust.**⁷¹

⁷⁰ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Lapsele teises liikmesriigis mis tahes asendushoolduse andmine, s.t lapse paigutamine kas ühe või mitme isiku juurde kooskõlas siseriikliku õiguse ja menetlusega, või lapse paigutamine hooldeasutusse, näiteks orbudekodusse või lastekodusse peaks jääma käesoleva määruse kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui see on selgesõnaliselt välja jäetud, näiteks et anda laps lapsendaja hooldada, vanema hooldada, või, kui see on kohaldatav, mis tahes muu lähisugulase hooldada vastavalt vastuvõtva liikmesriigi kinnitusele. Selle tulemusel tuleks kohaldamisalaga hõlmata ka „paigutamine haridusasutusse“, mille on pärast lapse probleemset käitumist määranud kohus või korraldanud pädev asutus vanemate või lapse nõusolekul või taotlusel. Välja tuleks jätta ainult paigutamine – ükskõik kas hariduslikul või karistuslikul eesmärgil –, mis on määratud või korraldatud pärast lapse sellist tegu, mis oleks karistatav siseriikliku kriminaalõiguse kohaselt, kui selle oleks pannud toime täiskasvanu, sõltumata sellest, kas see oleks konkreetses asjas viinud süüdimõistmiseni.“

⁷¹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Kui liikmesriigi kohus või pädev asutus kaalub lapse paigutamist teise liikmesriiki, tuleks enne sellist paigutamist läbi viia konsultatsioon nõusoleku saamiseks. Lapse paigutamist kaaluv kohus või pädev asutus peaks enne paigutamise määramist või korraldamist saama nõusoleku selle liikmesriigi pädevalt asutuselt, kuhu laps paigutatakse. Kui vastust kolme kuu jooksul ei saada, ei tohiks seda mõista nõusolekuna ja ilma nõusolekuta ei tohiks last ümber paigutada. Nõusoleku taotlus peaks sisaldama vähemalt aruannet lapse kohta ning põhjuseid, miks ta soovitakse hooldeasutusse paigutada või perepõhise asendushoolduse alla anda, paigutamise eeldatavat kestust, teavet igasuguse kavandatava rahastamise kohta ja mis tahes muud teavet, mida taotluse saanud liikmesriik võib pidada asjakohaseks, näiteks meetme mis tahes kavandatavat järelevalvet, seda, kuidas on korraldatud kontaktid lapse vanematega, muude sugulastega või muude isikutega, kellega laps on lähedaselt seotud, või põhjuseid, miks selliseid kontakte ei kaaluta, pidades silmas Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklit 8.

Võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, mille kohaselt nõusolek lapse paigutamiseks antakse konkreetseks ajavahemikuks, ei tohiks seda nõusolekut kohaldada otsuste või korralduste suhtes, mis asjaomase paigutamise kestust ületavad. Sellisel juhul tuleks teha uus taotlus nõusoleku saamiseks.“

1a. Lõiget 1 ei kohaldata, kui laps soovitakse paigutada vanema juurde.

Liikmesriigid võivad otsustada, et nende lõike 1 kohane nõusolek ei ole nõutav, kui laps paigutatakse nende oma territooriumil teatavate kategooriate lähisugulaste juurde lisaks vanematele. Need kategooriad edastatakse komisjonile artikli 81 alusel.

1b. Teise liikmesriigi keskasutus võib teavitada kohut või pädevat asutust, kes lapse paigutamist arutab, lapse tihedast seotusest selle liikmesriigiga. See ei mõjuta selle liikmesriigi siseriiklikku õigust ja menetlust, kus paigutamist arutatakse.

2. Lõikes 1 osutatud taotlusele ja mis tahes täiendavatele dokumentidele tuleb lisada tõlge taotluse saanud liikmesriigi ametlikku keelde või, kui selles liikmesriigis on mitu ametlikku keelt, siis selle koha ametlikku keelde või ühte ametlikest keeltest, (...) kus taotlus tuleb täita, või mis tahes muusse keelde, millega taotluse saanud liikmesriik sõnaselgelt nõustub. Liikmesriigid edastavad sellise nõusoleku artikli 81 kohaselt komisjonile.

3. Taotluse esitanud liikmesriik (...) teeb lõikes 1 osutatud hooldeasutusse paigutamiseks või perepõhise asendushoolduse võimaldamiseks otsuse või korraldab selle (...) ainult pärast seda, kui taotluse saanud liikmesriigi pädev asutus on paigutamiseга nõustunud.

4. Nõusolekut andev või sellest keelduv otsus edastatakse taotluse esitanud keskasutusele hiljemalt (...) kolme kuu jooksul pärast taotluse saamist, välja arvatud juhul, kui erakorralised asjaolud selle võimatuks muudavad⁷².

⁷² Vt eespool joonealuses märkuses 67 esitatud põhjendus.

5. Nõusoleku korda reguleerib taotluse saanud liikmesriigi siseriiklik õigus.⁷³

6. Käesolev artikkel ei välista keskasutuste või pädevate asutuste jaoks võimalust sõlmida ühe või mitme teise liikmesriigi keskasutuste või pädevate asutustega lepinguid või kokkuleppeid, mis lihtsustavad nende vahelist konsulteerimismenetlust nõusoleku saamiseks, või selliseid olemasolevaid lepinguid või kokkuleppeid säilitada.

Artikkel 66

(...) **Keskasutuste kulud**

(...) **1.** Keskasutuste poolt käesoleva määruse alusel antav abi on tasuta.

2. Iga keskasutus kannab ise oma kulud, mis tulenevad **käesoleva määruse kohaldamisest.**

Artikkel 67

Keskasutuste koosolekud

1. Käesoleva määruse kohaldamise hõlbustamiseks kohtuvad keskasutused korrapäraselt.

⁷³ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Lisaks peaksid liikmesriigid kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga kehtestama käesolevas määruses osutatud nõusoleku andmiseks selged reeglid ja menetlused, et tagada õiguskindlus ja kiirus. Muu hulgas peaksid need menetlused võimaldama pädeval asutusel kiiresti anda oma nõusolek või see andmata jätta.“

2. Keskasutuste koosolekud kutsutakse kokku, eeskätt komisjoni poolt,⁷⁴ tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku raames, järgides otsust nr 2001/470/EÜ.

VI PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 67a0

Kohaldamisala

Käesolevat peatükki kohaldatakse käesoleva määruse peatükkide III–V kohaste taotluste menetlemise suhtes.

Artikkel 67a

Kohtutevaheline koostöö ja teabevahetus

1. Käesoleva määruse kohaldamise eesmärgil võivad kohtud teha koostööd ja omavahel otse suhelda või taotleda üksteiselt otse teavet, eeldusel et sellise suhtluse raames austatakse poolte menetlusõigusi ja järgitakse teabe konfidentsiaalsuse nõuet.

⁷⁴ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Asjaolu, et keskasutuste koosolekud kutsutakse kokku, eeskätt komisjoni poolt, tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku raames, järgides otsust nr 2001/470/EÜ, ei tohiks piirata keskasutuste muude kohtumiste korraldamist.“

2. Lõikes 1 osutatud koostöö võib toimuda mis tahes vahendite kaudu, mida kohtud peavad asjakohaseks. Nendeks vahenditeks võivad eelkõige olla:

- a) suhtlus artiklite 12 ja 12a kohaldamise eesmärgil;**
- b) teavitamine kooskõlas artikliga 14;**
- c) teave käimasolevate menetluste kohta artikli 19 kohaldamise eesmärgil;**
- d) suhtlus peatükkide III–V kohaldamise eesmärgil.**

Artikkel 65a

Teabe kogumine ja edastamine⁷⁵

⁷⁵ Lisatakse kaks järgmiselt sõnastatud põhjendust:

(Põhjendus nr 1) „Välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses on ette nähtud teisiti, tuleks käesoleva määruse kohaldamisel liikmesriikide poolt toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldada määrust (EL) nr 2016/679. Eelkõige, selleks et mitte seada ohtu käesoleva määruse kohase taotluse täitmist, näiteks lapse tagasitoomiseks kooskõlas 1980. aasta Haagi lapseröövikonventsiooniga või et kohus kaaluks vajadust võtta meetmeid lapse või tema omandi kaitseks, võib määruse (EL) nr 2016/679 artikli 14 lõigetes 1–4 nõutava andmete subjekti teavitamise, näiteks seoses lapse asukoha kohta küsitud andmetega, edasi lükata, kuni on täidetud taotlus, mille jaoks see teave oli nõutav. See erand tehakse kooskõlas määruse (EL) nr 2016/679 artikli 14 lõikega 5, samuti artikli 23 lõike 1 punktidega f, g, i ja j.“

(Põhjendus nr 2) „See ei takista vahendajal, kohtul või pädeval asutusel, kellele on edastatud lõikes 1 osutatud teave, võtta meetmeid lapse kaitseks või korraldada selliste meetmete võtmine, kui last ähvardab oht või kui on märke sellise ohu olemasolust.“

- 1. Taotluse saanud keskasutus edastab asjaoludest lähtuvalt iga taotluse või selles sisalduva teabe, mis on seotud vanemliku vastutusega või rahvusvahelise lapserööviga, käesoleva määruse alusel oma liikmesriigi kohtule, pädevale asutusele või muule vahendajale, kes on siseriikliku õiguse ja menetluse kohaselt asjakohane.**
- 2. Iga vahendaja, kohus või pädev asutus, kellele on käesoleva määruse alusel edastatud lõikes 1 osutatud teave, võib seda kasutada ainult käesoleva määruse kohaldamise eesmärgil.**
- 3. Vahendaja, kohus või pädev asutus, kelle valduses on käesoleva määruse alusel taotluse täitmiseks nõutav teave või kes on pädev sellist teavet taotluse saanud riigi piires koguma, esitab selle teabe taotluse saanud keskasutusele tema nõudmisel, kui keskasutusel ei ole kõnealusele teabele otsest juurdepääsu.**
- 4. Taotluse saanud keskasutus edastab vajaduse korral sellisel viisil saadud teabe taotluse esitanud keskasutusele kooskõlas siseriiklike õigusaktide ja menetlustega.**

Artikkel 67b

Kogutavate andmete subjekti teavitamine

Kui on oht, et see võib takistada taotluse, mille tarbeks teavet edastati, tõhusat täitmist käesoleva määruse alusel, võib määruse (EL) 2016/679 artikli 14 lõigete 1–4 kohase andmete subjekti teavitamise kohustuse edasi lükata, kuni taotlus on täidetud.⁷⁶

Artikkel 67c

Teabe mitteavalikustamine⁷⁷

⁷⁶ Vt joonealuses märkuses 75 väljapakutud põhjendust.

⁷⁷ Pärast joonealuses märkuses 75 väljapakutud põhjendust lisatakse järgmine tekst:

„Juhtudel, kus asjaomase teabe avaldamine või kinnitamine võiks seada ohtu lapse parimad huvid, näiteks kui on esinenud koduvägivalda ja kohus on andnud korralduse lapse uut aadressi taotlejale mitte avaldada, püüab käesolev määrus leida tundliku tasakaalu. Samal ajal kui käesolevas määruses nähakse ette, et keskasutus, kohus või pädev asutus ei tohiks taotlejale või kolmandale isikule avaldada ega kinnitada käesoleva määruse kohaldamise eesmärgil kogutud või edastatud mis tahes teavet, kui ta teeb kindlaks, et see võiks seada ohtu lapse või teise isiku tervise, turvalisuse või vabaduse, rõhutatakse määruses siiski, et see ei peaks takistama teabe kogumist ja edastamist keskasutuste, kohtute ja pädevate asutuste poolt ja nende vahel, niivõrd kui see on vajalik käesoleva määruse kohaste kohustuste täitmiseks. See tähendab, et kui see on võimalik ja asjakohane, võiks taotlust käesoleva määruse kohaselt menetleda ilma, et taotlejale esitataks kogu teavet, mis on selle menetlemiseks vajalik. Näiteks kui siseriiklik õigus seda ette näeb, võiks keskasutus algetada taotleja nimel menetluse, ilma et edastaks taotlejale teavet lapse asukoha kohta. Siiski juhtudel, kui ainult taotluse esitamine võiks juba seada ohtu lapse või teise isiku tervise, turvalisuse või vabaduse, ei peaks käesoleva määruse alusel olema kohustust sellist taotlust teha.“

1. Keskasutus, kohus või pädev asutus ei avalda ega kinnita III–VI peatüki kohaldamise eesmärgil kogutud või edastatud teavet, kui ta teeb kindlaks, et see võiks seada ohtu lapse või teise isiku tervise, turvalisuse või vabaduse.
2. Ühes liikmesriigis tehtud sellekohast otsust võtavad arvesse teiste liikmesriikide keskasutused, kohtud ja pädevad asutused, eeskätt koduvägivalla juhtumite korral.
3. Ükski käesoleva artikli säte ei takista teabe kogumist ja edastamist keskasutuste, kohtute ja pädevate asutuste poolt ja nende vahel, niivõrd kui see on vajalik, et täita peatükkide III–VI kohaseid kohustusi.

Artikkel 68

Legaliseerimine või muu sarnane formaalsus

Käesoleva määruse raames ei nõuta legaliseerimist ega muu sarnase formaalsuse täitmist.

Artikkel 69

(...) Keeled

1. Ilma et see piiraks artikli 35/47j lõike 2 punkti a kohaldamist, tuleb juhul, kui käesoleva määruse kohaselt peab olema olema tõlge või transliteratsioon, see teha asjaomase liikmesriigi ametlikku keelde, või juhul, kui nimetatud liikmesriigis on mitu ametlikku keelt, selle kohtumenetluse toimumise asukoha ametlikku keelde või ühte selle kohtumenetluse toimumise asukoha ametlikest keeltest, kus teises liikmesriigis tehtud otsusele soovitakse tugineda või kus taotlus on esitatud, vastavalt kõnealuse liikmesriigi õigusele.

2. Artiklites (...) **36a, 47l** ja 56 osutatud tõendite asjaomase sisu tõlked ja transliteratsioonid võib teha selle liidu institutsiooni muusse ametlikku keelde või muudesse ametlikesse keeltesse, mille vastuvõetavuse kohta on asjaomane liikmesriik edastanud teabe vastavalt artiklile 81.

3. (...) Liikmesriigid edastavad komisjonile muude liidu institutsioonide ametliku keele või keeled, milles keskasutused teateid vastu võtavad.

4. Käesoleva määruse **III ja IV** peatüki alusel nõutud tõlke teeb isik, kes on pädev ühes liikmesriigis tõlkeid tegema.

VII PEATÜKK

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID

Artikkel 70

Lisade muudatused

Komisjonil on õigus võtta artikli 71 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad **[asjaomaste]⁷⁸ lisade muudatusi, et neid lisasid ajakohastada või teha nendes tehnilisi muudatusi.**

⁷⁸ Viited lisadele lisatakse hiljem.

Artikkel 71

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 70 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].
3. Nõukogu võib artiklis 70 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle teatavaks nõukogule.
6. Artikli 70 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväidet. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.
7. Euroopa Parlamenti teavitatakse komisjoni poolt delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest, delegeeritud õigusakti suhtes esitatud vastuväidetest või volituste delegeerimise tagasivõtmisest nõukogu poolt.

VIII PEATÜKK
SUHE MUUDE ÕIGUSAKTIDEGA

Artikkel 72

Suhe muude õigusaktidega⁷⁹

- 1.** Kui käesoleva artikli lõikest 2 ja artiklitest (...) 73–78 ei tulene teisiti, asendab käesolev määrus liikmesriikide puhul konventsioone, mis kehtivad määruse (EÜ) nr 2201/2003 jõustumise ajal ja on sõlmitud kahe või enama liikmesriigi vahel ning käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi.
- 2.** Kooskõlas määruse (EÜ) nr 2201/2003 artikli 59 lõikega 2 ning nimetatud sätte punktides b ja c ette nähtud tingimustel võivad Soome ja Rootsi deklareerida, et 6. veebruaril 1931 Islandi, Norra, Rootsi, Soome ja Taani, vahel sõlmitud konventsiooni, mis sisaldab abielu, lapsendamist ja eestkostet käsitlevaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid, ja selle lõpp-protokolli kohaldatakse nendevahelistes suhetes kas täielikult või osaliselt kõnealuse määruse eeskirjade asemel. Nende vastavad deklaratsioonid on avaldatud *Euroopa Liidu Teatajas* määruse (EÜ) nr 2201/2003 lisana. Nimetatud liikmesriigid võivad need osaliselt või täielikult tühistada ükskõik mis ajal.
- 3.** Kohtualluvuseeskirjad, mis sisalduvad lõikes 2 nimetatud liikmesriikide vahel edaspidi sõlmitavates kokkulepetes, mis käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi, peavad olema kooskõlas käesolevas määruses sätestatud eeskirjadega.

⁷⁹ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Tuletatakse meelde, et lepingute suhtes, mille liikmesriik on ühe või mitme kolmanda riigiga sõlminud enne oma ühinemist Euroopa Liiduga, kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 351.“

4. Järgitakse põhimõtet, et liidu kodanikke ei diskrimineerita kodakondsuse alusel.
5. Otsuseid, mis on tehtud lõikes 2 ette nähtud deklaratsiooni teinud Põhjamaades käesoleva määruse II peatüki kohaselt pädevas kohtus, tunnustatakse ja täidetakse teistes liikmesriikides käesoleva määruse IV peatüki 1. jaos sätestatud korras.
6. Liikmesriigid saadavad komisjonile:
- a) koopia lõikes 3 nimetatud kokkulepetest ja nende rakendamist käsitlevatest ühtsetest õigusaktidest;
- b) kõik lõigetes 2 ja 3 osutatud kokkulepete ja ühtsete õigusaktide denonsseerimised või muudatused.

Selline teave avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 73

Suhe teatavate mitmepoolsete konventsioonidega

Liikmesriikide vahelistes suhetes on käesolev määrus ülimuslik järgmiste konventsioonide suhtes, niivõrd kui need käsitlevad käesoleva määrusega reguleeritud küsimusi:

- a) alaealiste kaitse suhtes ametiasutuste volitusi ja kohaldatavat seadust käsitlev 5. oktoobri 1961. aasta Haagi konventsioon;
- b) abielude kehtivusega seotud otsuste tunnustamist käsitlev 8. septembri 1967. aasta Luxembourgi konventsioon;
- c) abielulahutuste ja lahuselu tunnustamist käsitlev 1. juuni 1970. aasta Haagi konventsioon;
- d) laste eestkostega ja laste eestkoste taastamisega seotud otsuste tunnustamist ja täitmist käsitlev 20. mai 1980. aasta Euroopa konventsioon.

Artikkel 74

Suhe rahvusvahelise lapseröövi tsiviilõiguslikke küsimusi käsitleva 25. oktoobri 1980. aasta Haagi konventsiooniga

Kui laps on õigusvastaselt ära viidud või kui teda peetakse õigusvastaselt kinni muus liikmesriigis kui see, kus oli lapse harilik viibimiskoht vahetult enne äraviimist või kinnipidamist, kuuluvad 1980. aasta Haagi konventsiooni sätted **jätakuvalt kohaldamisele ning neid täiendavad käesoleva määruse III ja VI peatüki sätted. Kui ühes liikmesriigis tehtud otsust, millega nõutakse lapse tagasitoomist 1980. aasta Haagi konventsiooni alusel, tuleb tunnustada ja täita teises liikmesriigis pärast lapse järjekordset õigusvastast äraviimist või kinnipidamist, kohaldatakse IV peatükki.**

Artikkel 75

Suhe vanemliku vastutuse ja lastekaitsemeetmetega seotud kohtualluvust, kohaldatavat seadust, tunnustamist, kohtuotsuste täitmist ja koostööd käsitleva 19. oktoobri 1996. aasta Haagi konventsiooniga

1. Seoses 1996. aasta Haagi konventsiooniga kohaldatakse käesolevat määrust:
 - a) lõike 2 kohaselt juhul, kui kõnealuse lapse harilik viibimiskoht on liikmesriigi territooriumil;
 - b) liikmesriigi (...) **kohtu** tehtud otsuse tunnustamise ja täitmise osas teise liikmesriigi territooriumil isegi juhul, kui kõnealuse lapse harilik viibimiskoht on sellise riigi territooriumil, mis on nimetatud konventsiooni lepinguosaline ja käesolev määrus kohaldamisele ei kuulu.

2. Olenemata lõikest 1:

- a) kui pooled on kokku leppinud 1996. aasta Haagi konventsiooni sellise osalisriigi (...) **kohtu** pädevuses, kus käesolev määrus kohaldamisele ei kuulu, kohaldatakse konventsiooni artiklit 10;
- b) liikmesriigi (...) **kohtu** ja 1996. aasta Haagi konventsiooni osalisriigi, kus käesolev määrus kohaldamisele ei kuulu, kohtu vahelise pädevuse üleandmise suhtes kohaldatakse konventsiooni artikleid 8 ja 9;
- c) kui vanemlikku vastutust käsitlev menetlus on pooleli 1996. aasta Haagi konventsiooni sellise osalisriigi (...) **kohtus**, kus käesolev määrus ei kuulu kohaldamisele ajal, mil liikmesriigi (...) **kohtus** algatatakse menetlus sama lapse suhtes samadel alustel, kohaldatakse konventsiooni artiklit 13.⁸⁰

(...)

Artikkel 76

Toimeulatus(...)

1. Artiklites 72–75 osutatud kokkulepped ja konventsioonid kehtivad edasi küsimustes, mida käesolev määrus ei reguleeri.
2. Artiklites (...) 73–75 viidatud konventsioonid, eeskätt 1980. aasta ja 1996. aasta Haagi konventsioonid, **toimivad** jätkuvalt nende liikmesriikide vahel, kes on selle lepinguosalised, kooskõlas artiklitega 73–75.

⁸⁰ Lisatakse järgmiselt sõnastatud põhjendus:

„Vanemliku vastutuse küsimuses kohaldatav õigus tuleks kindlaks määrata kooskõlas 1996. aasta Haagi konventsiooni III peatüki sätetega. Kui seda konventsiooni kohaldatakse sellise liikmesriigi kohtu menetluses, kus käesolev määrus on kohaldatav, tuleks selle konventsiooni artikli 15 lõikes 1 olevat viidet II peatüki sätetele tõlgendada viitena käesoleva määruse sätetele.“

Artikkel 77

Lepingud Püha Tooliga

1. Käesoleva määruse kohaldamine ei piira (...) **18. mail (...)** **2004** Vatikani Püha Tooli ja Portugali vahel sõlmitud rahvusvahelise lepingu (konkordaadi) kohaldamist.
2. Kõiki lõikes 1 nimetatud lepingu alusel tehtud otsuseid abielu kehtetuse kohta tunnustatakse liikmesriikides käesoleva määruse IV peatüki 1. jao **1. alajaos** sätestatud tingimustel.
3. Lõigete 1 ja 2 sätteid kohaldatakse ka järgmiste Püha Tooliga sõlmitud rahvusvaheliste lepingute (...) suhtes:
 - a) 11. veebruaril 1929 Itaalia ja Püha Tooli vahel sõlmitud *Concordato lateranense*, mida on muudetud 18. veebruaril 1984 Roomas alla kirjutatud kokkuleppe ja selle lisaprotokolliga;
 - b) 3. jaanuaril 1979. aastal Püha Tooli ja Hispaania vahel sõlmitud kokkulepe õigusküsimuste kohta;
 - c) Malta ja Püha Tooli vahel 3. veebruaril 1993. aastal sõlmitud leping kanooniliste abielude ja nende abielude suhtes tehtud kiriklike võimude ja kohtute otsuste tsiviilõiguslike tagajärgede tunnustamise kohta koos samal kuupäeval sõlmitud rakendamisprotokolliga, ja lepingu (...) **27. jaanuari (...)** **2014. aasta (...)** **kolmas** lisaprotokoll.
4. Hispaania, Itaalia ja Malta võivad lõikes 2 sätestatud otsuste tunnustamise suhtes kohaldada sama menetlust ja samu kontrole, mida kohaldatakse lõikes 3 nimetatud Püha Tooliga sõlmitud rahvusvaheliste kokkulepete kohaselt kiriklike kohtute otsuste suhtes.

5. Liikmesriigid saadavad komisjonile:
- a) koopia lõigetes 1 ja 3 nimetatud lepingutest;
 - b) kõik nende lepingute denonsseerimised või muudatused.

IX PEATÜKK

LÕPP SÄTTED

Artikkel 78

Üleminekusätted

1. Käesolevat määrust kohaldatakse ainult [*käesoleva määruse kohaldamiskuupäev*] või pärast seda algatatud kohtumenetluste, ametlikult koostatud või registreeritud ametlike dokumentide ning **registreeritud** kokkulepete suhtes.
2. Määrus (EÜ) nr 2201/2003 kuulub jätkuvalt kohaldamisele enne [*käesoleva määruse kohaldamiskuupäev*] algatatud kohtumenetluses tehtud otsuste suhtes, enne [*käesoleva määruse kohaldamiskuupäev*] ametlikult koostatud või registreeritud ametlike dokumentide ning selliste kokkulepete suhtes, **mis muutusid liikmesriigis, kus need sõlmiti, täitmisele pööratavaks** enne [*käesoleva määruse kohaldamiskuupäev*] **ja** mis kuuluvad käesoleva määruse kohaldamisalasse.

Artikkel 79

Järelevalve ja hindamine

1. Komisjon esitab [*10 aasta möödudes käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast*] Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele määruse järeelhindamise aruande, millele on lisatud liikmesriikide antud teave. Aruandele lisatakse vajaduse korral seadusandlik ettepanek.

2. [Kolme aasta möödudes käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast] esitavad liikmesriigid (...) komisjonile taotluse korral teabe, **kui see on kättesaadav**, mis on **oluline, et hinnata käesoleva määruse toimimist ja kohaldamist** järgmise suhtes:

- a) nende abieluasjades või vanemliku vastutusega seoses tehtud otsuste arv, mille puhul pädevus põhines käesolevas määruses kehtestatud alustel;
- b) artikli 32 alusel esitatud täitmisavalduste osas nende juhtumite arv, mille puhul ei ole täitmist toimunud kuue nädala jooksul täitemenetluse algatamise hetkest;
- c) artikli 39 (...) alusel esitatud otsuste tunnustamisest keeldumise avalduste arv ja nende juhtumite arv, kus tunnustamisest keeldumise avaldus rahuldati;
- d) artikli 41/47p alusel esitatud otsuse täitmisest keeldumise avalduste arv ja nende juhtumite arv, kus täitmisest keeldumise avaldus rahuldati;
- e) artiklite 44/47r ja 45/47r alusel esitatud edasikaebuste arv.

Artikkel 80

Kahe või enama õigussüsteemiga liikmesriigid

Sellises liikmesriigis, kus käesoleva määrusega reguleeritud küsimuste suhtes kohaldatakse erinevates territoriaalüksustes kahte või enamat õigussüsteemi või normistikku:

- a) tähendab viide harilikule viibimiskohale selles liikmesriigis viidet harilikule viibimiskohale territoriaalüksuses;
- b) tähendab viide kodakondsusele (...) viidet selle liikmesriigi õigusaktides kindlaks määratud territoriaalüksusele;
- c) tähendab viide liikmesriigi asutusele viidet kõnealuse riigi territoriaalüksuse asutusele;
- d) tähendab viide taotluse saaja liikmesriigi eeskirjadele viidet selle territoriaalüksuse eeskirjadele, kus taotletakse kohtualluvust, tunnustamist või täitmist.

Artikkel 81

Teave, mis tuleb komisjonile esitada

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile järgmise teabe :
 - a) artikli 2 lõike 1 punktides b1 ja b2 ning artikli 58 lõikes 2 osutatud ametiasutused;
 - b) kohtud ja ametiasutused, kellel on pädevus tõendite väljastamiseks, nagu on osutatud artikli 36a lõikes 1 ja artiklis 56, ning kohtud, kellel on pädevus tõendite täpsustamiseks, nagu on osutatud artikli 36b lõikes 1, artikli 47m lõikes 1, artiklis 47m1 ja artikli 56 lõikes 3 koostoimes artikli 36b lõikega 1;
 - c) artikli 27 lõikes 3, artiklis 32/47f, artikli 39 lõikes 1, artikli 41/47p lõikes 1, artikli 44/47r lõikes 2 ja artiklis 45/47r osutatud kohtud;
 - d) artiklis 32/47f osutatud pädevad täitevasutused;
 - e) artiklites 44/47r ja 45/47r osutatud edasikaebemenetlused;
 - f) vastavalt artiklile 60 määratud keskasutuste nimed, aadressid ja suhtlusvahendid;
 - (f1) artikli 65 lõikes 1a osutatud lähisugulaste kategooriad, kui see on kohaldatav;
 - g) vastavalt artikli (...) 69 lõikele 2 keskasutustega suhtlemiseks vastu võetavad keeled;
 - h) vastuvõetavad keeled, milles võib teha tõlkeid artikli (...) 64 lõike 3, artikli 64a lõike 2, artikli 65 lõike 2 ja artikli 69 lõike 2 alusel.
- (...)
- (...)
2. Liikmesriigid edastavad lõikes 1 osutatud teabe komisjonile [(...)**21 kuud pärast käesoleva määruse jõustumist**].
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile teabe **lõikes 1 osutatud** teabe muutmise kohta.
4. Komisjon teeb **lõikes 1 osutatud** teabe avalikult kättesaadavaks sobivate vahendite kaudu, sealhulgas Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis.

Artikkel 82

Kehtetuks tunnistamine

1. Määrus (EÜ) nr 2201/2003 tunnistatakse **käesoleva määruse** artikli 78 lõike 2 alusel kehtetuks alates [*käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast*].
2. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt [V] lisa vastavustabelile.

Artikkel 83

Jõustumine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. (...) **Käesolevat** määrust kohaldatakse alates (...) [*selle kuu esimene päev, mis järgneb kuupäevale, mil möödub kolm aastat käesoleva määruse avaldamise kuupäevast*], välja arvatud artiklid 70, 71 ja 81, mida kohaldatakse alates [*käesoleva määruse jõustumise kuupäev*].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja